De dood in het dorp

Gerard Walschap

bron
Gerard Walschap, *De dood in het dorp*. Het Kompas, Mechelen / De Spieghel, Amsterdam 1930

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/wals004dood01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

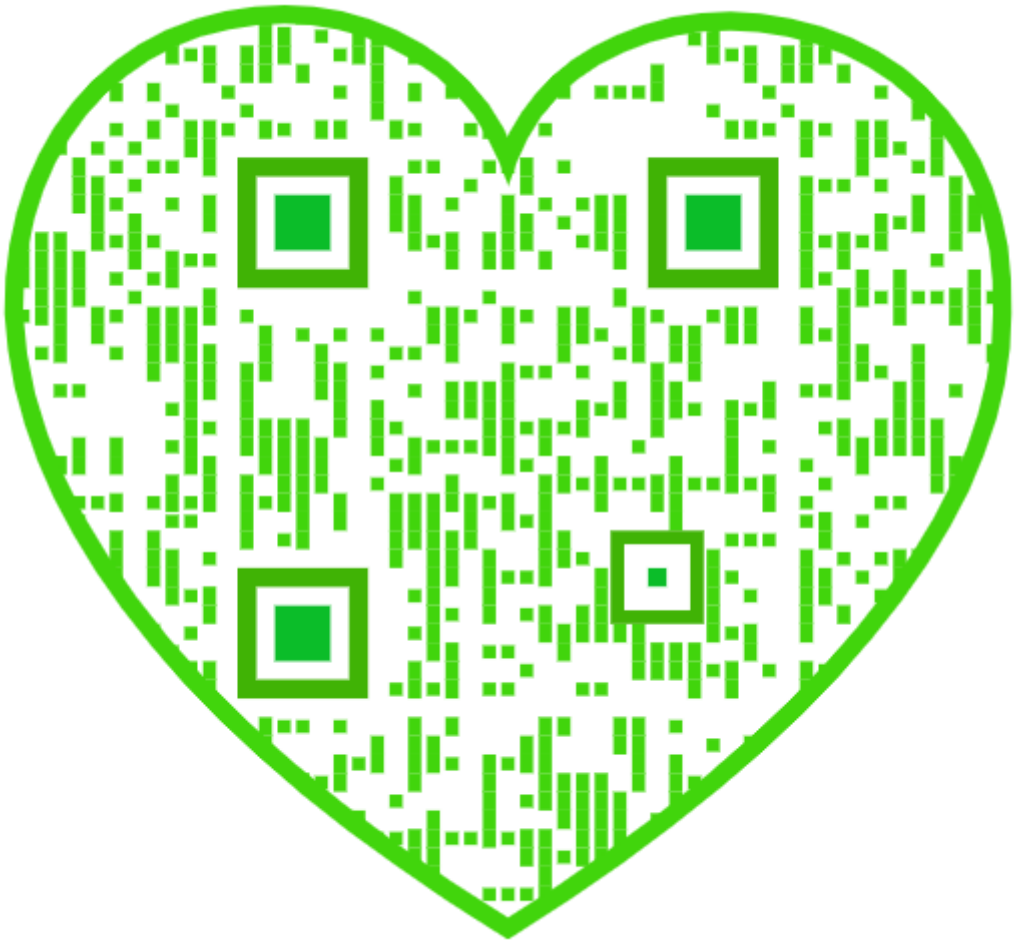

De neutrale Pastoor

De neutrale Pastoor

Die kerk staat hier nu al in de zestig jaar. Vroegertijds was dat hier al hei dat ge zaagt. Er woonden een goei honderd menschen in, de kinderen moesten bekanst een uur ver naar school en catechismus. Stillekens aan werd er bijgebouwd en toen werd die kerk hier gezet. De ouwe gravin gaf den grond en betaalde de kosten, de menschen hielpen zooveel als ze konden voor niet. Als ze zelf geenen tijd hadden, lieten ze kar en paard brengen om te gebruiken. De gravin liet een half uur ver al wegkappen dat in den weg stond om van op haar kamers te kunnen zien hoe 't vooruitging met den bouw.

Nu is het al een heele parochie: priesters, meesters en menschen. De menschen zijn allemaal eender en verschillig gelijk overal, allemaal goed en genegenheid weerd. En compassie. Ze worden geboren, ze zien hun part af en als ze sterven komen twee engelen hun ziel afhalen om naar den hemel te gaan. Als ge dezen boek leest zulde zien dat ze daar allemaal komen. Onze lieven Heer is zoo goed als de heiligen gezegd hebben en niet zoo slecht als kribbebijters en kwezels peinzen, die zelf geen hart hebben en overal zonde zien omdat ze zelf slecht zijn. De dood is in het dorp nen barmhartige verlosser, leest mijnen boek.

De eerste pastoor heette Vermeylen. Hij kwam als jonge priester van in de dertig jaar en stierf hier na vijf en dertig jaar pastoorschap. Hij en meester Alewaeter hebben de parochie gemaakt wat ze is. Zoo ne pastoor hebben ze hier nooit meer gehad.

Daarna is er een geweest die van hier naar Westmalle bij de trapisten gegaan is, nen heilige mensch maar niks voor hier. Zijn onderpastoor was nen halve kwiek, zoude gezegd hebben, de blijdschap zelf; die floot en zong maar en speelde bugel.

De derde was nen dikke; hij had nogal geren een glaske, maar toch met maat.

De vierde is hier zeventien jaar geweest en hier ook gestorven. Het was ne pastoor vol iever, nogal krikkel en meesterjan, maar allee.

De vijfde wist van de zenuwé aan zijn maag, het was nen doorbrave mensch maar een beetje flauw en hij dacht wat meer aan zijn eigen dan aan anderen.

De menschen zijn altijd dezelfde gebleven. Voor ne pastoor die geren gezien was deden ze al iets meer. Maar ze hebben altijd gedaan wat de priesters vroegen en als ze niets vroegen deden ze uit eigen standvastigheid hun plichten en het kwaad bleef kwaad. Moest er bij de vijf ne slechte geweest zijn, ze zouden toch gebleven zijn wat ze waren, maar ik zou eens hebben willen zien dat er ne pastoor van Ars bij geweest was, of die geen koppel heiligen zou gekweekt hebben.

De zesde pastoor trok op niets, ik zal eens vertellen hoe hij in den hemel gevaren is.

* * *

Voordat hij voorgoed naar zijn nieuwe parochie was verhuisd, had hem de koster al zooveel kwaad verteld over zekere families, dat hij bij zichzelven gezegd had: dat zit daar vol politiek. Hij had een buldoggezicht van riskeer-niet-mij-aan-te-spreken en was inderdaad ook ver van gespraakzaam. Dus viel het hem gemakkelijk zich buiten de ‘politiek’ te houden. Hij hield kerk en pastorij in orde, hield in stand wat er bestond aan congregaties en genootschappen, las of zong zijn Mis, preekte, biechtte, berechtte, maar voor de rest basta. Basta, hij zat in zijn pastorij te koekeloeren en brevierde wat, maar God weet wat hij verder deed met zijn dag. Heimelijk vond hij het plezierig met die politiek: het ontsloeg hem van veel werk.

Van dat neutraal leven, eeuwig binnenzitten en elf uren per dag slapen, werd hij zoo vet als een das. Hij kreeg een driedubbele kin en zijn hals was één kussen. Maar op een middag stond hij van tafel op en was al de trappen van de buitendeur af om zijn uiltje te gaan vangen in een schommelstoel onder 't priëel, toen hij opeens naar zijn hart pakte en achterover sloeg met zijn kop tegen een scherpen trapkant. Hij lag twee dagen buiten kennis en heeft het daarna nog drie weken getrokken. Op een avond om tien ure, blies hij eens en was weg.

Nu zijn de engelen gewoon de christenzielen te komen afhalen, minstens tot aan de sterfkamer, en daar had zich de pastoor ook aan verwacht. Hij hing boven het dak der pastorij te zweven terwijl zijn zuster bij zijn lichaam zat te weenen en wist niet wat denken omdat hij niemand zag. Daarbij wist hij den weg niet en van het sterfhuis dierf hij zich niet verwijderen, want als de engelen dan kwamen en hem hier niet vonden, was hij nog

erger gefopt. Zijn lichaam lag al gelijkt en alles, zijn zuster was den doodsbrief al aan 't opstellen en nog was er niemand te zien. Toen besloot hij maar alleen te vertrekken. Zijn gedacht was van maar zooveel mogelijk recht omhoog te vliegen omdat de hemel toch boven ons is. Rond de kanten van de maan werd hij opeens van achterwaarts aangesproken door twee engelen, die hem vroegen of hij die pastoor uit Brabant was. Hij zei van ja en dat hij al een uur vroeger had kunnen daar zijn als hij niet gewacht had. En wij hebben hier op de maan wat zitten kaart leggen, zei een van de engelen, omdat we dachten dat ge dat stukje weg wel alleen kont doen. Ge hebt op uw parochie ook op uw eenigheid geleefd. Vooruit, 't is altijd maar omhoog en dan een beetje rechts. Ze vlogen rap en waren er seffens.

De ontvangst bij Sint Pieter was ook al niet vriendelijk. Die deed het traliedeurken open en vroeg: ‘Zijde er daar mee?’ ‘Ja’, zeiden de engelen, ‘we zijn der hier mee.’ De groote poort ging open, de engelen duwden den pastoor binnen.

‘Ik heb hem al opgeschreven,’ zei Sint Pieter, ‘gaat er maar mee door.’ Sint Paulus stond daar aan de deur van 't bureel op zijnen grooten sabel geleund, maar bougeerde niet en zei heel onverschillig: ‘Dag meneer Pastoor.’ De pastoor antwoordde heel bestaan in 't Latijn: ‘Ave, sancte Paule.’ Daarop riep Sint Pieter, niet kwaad maar toch ook niet vriendelijk: ‘spreek maar vlaamsch’, wat Sint Paulus deed lachen.

Van de poort tot aan den troon van Ons Heer en Ons Lievrouwke moesten ze het te voet doen. Er was veel volk op wandel, ze hadden veel beziens maar niemand kwam op den pastoor toe. Een van

zijn geleiders vroeg hem of hij hier dan niemand van kennis had. Hij antwoordde: zijn ouders, een nonkel en twee tantes en dan nog verschillende parochianen.

De engelen waren gegeneerd in zijn plaats. De aankomst van een pastoor of missionaris is anders altijd een groot feest. Zij worden met muziek en gezang aan de poort afgehaald door hun parochie met de vroegere pastoors voorop. En nu niemand tenzij Sint Yvo, de advokaat, die merkte dat er iets bezonders was met den pastoor en hem zijn diensten kwam aanbieden. Als ge mij soms vandoen hebt, zeide hij, ik wandel gewoonlijk ginder. Stuur maar een cherubijnken en ik kom subiet.

Zóó spande het er wel niet, maar toch zag de Pastoor aan het gezicht van Ons Heer dat het niet alles was. Alleen Ons Lievrouwke was vriendelijk, men kan niet meer. De moeders maken geen verschil. Ons Heer sprak eenige hartelijke welkomwoorden, waarin hij vooral nadruk legde op het princiep, dat goede intentie en goeden wil alles zijn, alhoewel men, voegde hij er bij, in deze twintigste eeuw, nu de voorschriften van Pausen en Bisschoppen alles tot in de puntjes bepaald hebben, niet meer kan veronderstellen dat een ijverig priester in belangrijke zaken niet zou weten waaraan zich te houden. Doch daar gleed hij delikaat over heen, verwelkomde nogmaals den pastoor, opende zijn armen met glorieus doorstoken handen en omhelsde hem. De pastoor zwijmelde weg van zaligheid.

Daarop werd hem gezegd bij zijn parochie te gaan en daar stond hij nu weer. Waar was zijn parochie? Ons Lievrouwke echter merkte direct zijn bedremmeldheid en stuurde stillekens een engelken

dat weldra met de parochie afkwam. Sint Jozef de Patroon ging voorop met de vroegere pastoors; achter hem timmermans van 't dorp en daarachter al de anderen. Sint Jozef zei dat het niet voor 't een of 't ander was, maar ge hebt u van mijn parochie nu zoolang niets aangetrokken en ik had gezegd: éénen keer ten minste moet hij naar ons vragen, anders ziet hij ons niet. Daarop zei het engelken argeloos dat Ons Lievrouwke hem had doen roepen en niet de pastoor. Sint Jozef werd kwaad. Heeft hij zelf niet naar ons gevraagd? Hij keerde zich om en riep: Mannen terug. Zoo gaat het er hier niet. En hij was weg met zijn volk.

Niets hielp. Sint Jozef, anders een beste heilige, was precies koppig. Jaren lang zijn volk niet aangesproken hebben en nu in den hemel zou het nog te veel zijn een aanvraag te doen om te mogen bij de parochianen komen. Hij zeide tegen Ons Lievrouwke vlakaf: Neen, zeg ik u.

Heel de hemel hoorde van het geval. Zelfs werd de raad bijeengeroepen. Wat doen met den pastoor die niet gewild werd door zijn parochie? Sinte Pieter maakte zich twee keeren kwaad tegen Ons Lievrouwke. Zij was veel te goed, wat vies volk had hij om harentwil al niet moeten binnenlaten! Sint Paulus vond dat men den pastoor een parochie uit de missie in den belgischen congo moest geven. Er waren er zooveel die geen priester hadden en die heel blij zouden zijn hem te krijgen. Toen besliste ons Heer zelf dat men algemeene verkiezingen zou houden, wat dan ook gebeurde.

Het duurde zeven dagen eer al de briefkens waren afgeroepen. 't Laatste van al kwam de parochie van den pastoor met 3999 stemmen vóór en één tegen. Nu had zijn parochie hem tóch nog gekozen!

De pastoor viel beschaamd op zijn knieën voor het volk dat hij zoo miskend had en dat hem toch nog wilde hebben. Terwijl hij daar lag te snikken zei Sint Jozef met een bibber in de stem: dat volk uit de Vlaanderen is beter dan ik, want die stem tegen is van mij. Wannes van Zaelen, een oude schrijnwerker, die veertig jaar grafmaker geweest was, had er eigenlijk het fijne niet van begrepen en meende vast dat het iets van de vlaamsche kwestie was, waar 't jong volk tegenwoordig zoo mee bezig is. Hij bukte zich en deed den pastoor opstaan: Allee kom, meneer pastoor. Ik zeg ook justekens tegen Sint Jozef, priester is priester en ge zijt gij den onzen. En daarbij, zeg ik zoo tegen hem, franskiljons zijn ook menschen.

Leven van Soo Moereman

Leven van Soo Moereman

Soo Moereman is gepasseerde jaar gestorven, de laatste van dien stam. Hoe wonder dat 't kan gaan in de wereld, ne groote struik ineens weg. De vader van Soo bleef alleen over met zijn zuster; hij was postbode, nu zeggen ze facteur, die groote flaminganten, maar hem noemden ze: Jefke den boi, gelijk het moet zijn. In dien tijd werd de post nog maar eens per dag rond gedragen, nu staan ze daar allegedurig met hun brieven, en Jefke den boi deed daar nen voornoen over. 's Achternoens was hij zeeldraaier, altijd maar achteruit gaan. Jefke lachte daar zelf mee. 's Voornoens ga ik goed vooruit, zei hij, maar 's achternoens ga ik achteruit en zoo blijf ik altijd dezelfde arme mensch. Hij trouwde en bleef thuis in de affaire, zijn zuster trouwde en ging naar Rossem wonen, in 't huis ten halve. Jefke's vrouw stierf in 't kinderbed van 't eerste, dat eerste was Soo Moereman. Jefke zijn zuster's vent stierf kort daarop en nog geen kind te verwachten.

Wat gade nu doen? vroeg Jefke. Ja, zei ze, wat ga 'k nu doen? Over acht dagen stond hij hier nog, nen boom van ne vent. Ze zette den moor op en snakte eens. Het was stil. Ik weet niet waar in den tijd mijn gedachten geweest zijn, zei Jefke, van te

trouwen. Kom terug bij mij, Roos. Roos deed dat; zij werd een moeder voor Soo.

Soo werd niet opgebracht gelijk andere kinderen, wild weg in den grooten hoop, maar een beetje scrupuleus, met veel vertelselkens over hemel en engelen, wonderen, mirakelen en verschijningen. En Jefke den boi zelf, die altijd al het nieuws van de parochie wist, kon vertellen, dat hebt ge nooit gehoord. Zijn element was tooverij. Hij had nen tooverboek en met nen vivela torum kwarum sempeterna gloria nam hij de tandpijn of een beest de zakpijn af. Als hij begon over de kwaje hand, kleudde of de zwarte madam, werdt ge koud over heel uwen ruggraat. Zoo groeide Soo op. Hij was op verre na geen uil, maar redelijk vlug van aannemen en heel die wereld van het wondere hield hem bezig.

Voor den troep werd hij afgekeurd, ge kont niet zien waarom, want het was ne ferme joeng. Misschien geen goei oogen of zoo. Als men het hem vroeg vertelde hij in 't lang en in 't breed hoe het gekomen was. Hij stond daar met niets dan een broek aan en moest zich langzaam op zijn hurken zetten, maar alleen op zijn teenen. Hij, om het zeker goed te doen, krolde ook nog acht teenen op, zoodat hij alleen op zijn twee groote zat. Vóór hem stond een stuk officier, zeker een specie van doktoor, en die zei dat hij moest rap rechtstaan als hij drie zou tellen. Drie, zei hij en Soo wipte zoo zwak omhoog dat hij los over den doktoor sprong, maar den kepi had hij tusschen zijn beenen. Hij moest ook zijnen arm zijlings uitsteken; dan legden ze hem een gewicht in zijn hand en dat moest hij omhoog steken. Die gewichten werden altijd maar zwaarder en op 't leste dacht hij: potverdorie, waar

word ik toch zoo moe van? En toen riskeerde hij al eens zijlings te zien en zag dat hij nen sergeant van voor met zijnen collee vast had en dat hij dien al vijf minuten lang altijd maar aan 't omhoog steken was en weer neerzetten. Hij had zich mispakt. Als Soo zoo ver was met vertellen, lagen er al twee drie van hunnen stoel, maar hij zelf vertrok geen spier. Daarna gingen ze met hem in nen boomgaard van een hectaar diep. Tusschen de twee laatste boomen hing een schietschijf aan nen ijzerdraad. De roos was een zwart plekje van juist nen kogel dik. Met zijnen eersten kogel schoot hij er dat uit en hij schoot er nog tien andere kogels door zonder dat het gaatje grooter werd. Toen begonnen ze tegen hem ruzie te maken. Gij loempen boer, schreeuwden ze, wat komde gij doen als ge kunt schieten? Ge zoekt zeker drij jaar lang het brood van den troep op te eten, schoeffel! Hij kreeg ne stamp en vloog buiten, maar toen werd hij mij potverdorie zoo kwaad dat hij ze allemaal bijeen begon uit te schijten voor al wat leelijk is. Die hebben hunnen pere daar gezien en saluu, ge zult van Soo nog hooren. 's Anderdaags om vier ure 's morgens werd er geklopt en daar stond nen officier. Soo, zei hij, ik ben die kolonel van gisteren en ik hoor dat ge met ruzie vertrokken zijt, ge gaat ons toch geene last aandoen, he joeng, zoo zulde toch niet bestaan zeker. Ge moet goed verstaan, Soo, den troep kost veel geld en we moeten dat allemaal uit onzen zak betalen, als 't nog de boeren waren! Ge ziet toch van hier dat wij u op ons kosten niet kunnen nemen, gij die zoo kunt schieten. En daarbij, Soo, binnen eenigte jaren wordt het oorlog, we zouden u moeten binnen roepen en wat een renuasie, joeng, ge kunt er potverdorie

niet neffens schieten. Met zoo'n mannen is de grootste oorlog op veertien dagen gedaan en voor veertien dagen kunnen we die kosten niet doen.

Ja, gepraat over en weer en toen heeft Soo het eindelijk dan maar zoo gelaten.

Den eersten keer dat Jefke den boi dat hoorde vertellen, begreep hij dat zijn zoon hem over den kop groeide. Zoo kon hij het niet. Maar hij gaf het niet af en nog geenen dag later kwam hij met iets anders voor den dag, dat nog straffer was. Alsof Soo rook waar het om ging, viel hij seffens in met een: Fe, wat is dat al? en hij overtroefde zijn vader met een nog fantastischer verhaal. Zoo begonnen die twee tegen elkaar op te liegen en dat was hun plezier. Als ze alleen waren met tante Roos werd er geen spier vertrokken. Roos zat daar maar godvruchtig naar nen hoek van 't plafond te zien met ne matten glimlach om den mond, en ze luisterde braaf naar de zotte fantasie van de twee mannen. En die vertelden maar, de een na den andere, om de beurt, serieus of ze 't meenden; ze lachten nooit. Had er een nen bizonder goeden zet waar de ander van versteld stond, dan vroeg die onnoozelweg: Allee zeker, ik geloof dat ge liegt! - Liegen, vroeg de eerste, ik lieg ekik niks! En hij vertelde op zijn staai voort.

Maar bijna elken avond was er volk uit de geburen en 't gebeurde meer dan eens dat er een de leuning van zijn stoel rats afkraakte, zoo gingen ze te werk van 't eeuwig lachen. Meest altijd echter ging het over tooverij. Ge zijt toch niemand tegengekomen zeker joengens? vroeg Jefken als ze binnenkwamen. Nee, Jefke, waarom? Jefke zuchtte en zei droef: Omdat ik zelf van den avond weeral iets voorgehad heb, 't is mijn schuld, ik had het

moeten laten, maar 't kost mij vijf jaar van mijn leven. Als ze dan allemaal goed stil zaten en vroegen wat er geweest was, vertelde Jefke zijn ontmoeting met de zwarte madam. Soo verbood hem voortaan op dat uur nog op dat wegsken te komen, ge weet hoe ik daar zelf gevaren ben. En hij vertelde hoe hij daar gevaren was. Ge mocht het gelooven of niet gelooven, maar als ge nen heelen avond die spokerij gehoord hadt, gingt ge naar huis met den bibber in uw lijf. Later werdt ge dat gewoon en dan kondt ge er niet meer wegblijven. Het was of dat huis niet meer op de wereld stond en Jefken en Soo waren ook maar half meer op de wereld. Ze leefden langsom meer in hun kurieuze fantasie.

Roos stierf het eerst en wat later Jefke. De sukkelaar kwam nog vies aan zijn dood. Met nieuwjaar hadden ze hem op ronde zooals gewoonlijk getracteerd, de pastoor met een glas wijn, hier een druppel en daar een pint; want Jefke den boi was overal gaarne gezien. Het was al donker toen hij naar huis ging, hij waggelde in een grachtsken en daar verdronk mij die brave vent in een grebbelke water van nog geen hand diep, jeezesmaranta! Zoo iets mocht niet bestaan.

Soo was nu rond de veertig, op den tijd van twee jaar zat hij moederziel alleen. Sedertdien heeft hij nooit meer iemand doen lachen, hij behield alleen zijn spookvertelsels en als hij later eens plezant deed was het van dien zachten goeiïgen komiek, waar ge zoo eens hartelijk bij glimlacht; maar dat zot lachen, fini. Een jaar later trouwde hij met een weef van in de vijftig, Lis heette ze, een naaister. Ze had den naam van een lastig mensch te zijn, maar ofwel was dat laster ofwel was ze ineens omgekeerd door bij Soo te zijn; het was in alle geval

voortaan het beste mensch van de wereld en niets zoo schoon als te zien hoe Soo en Lis overeen kwamen. Soo kon goed naaien en hij hielp Lis.

De jongens die in hunnen tijd de avonden te Moeremans hadden doorgebracht, waren nu al lang getrouwd en ze stuurden er hun kinderen naartoe. Ze waren er goed bewaard en kwaad zouden ze er niet leeren. Ze zaten rond Soo, precies een school. Hij kreeg op zijn voorhoofd, links, een vetbol van een noot dik; dien bezagen de kinderen en Soo zei: daar zit nog een apaart verstand in. Hij vlocht vlassen pezen voor de doppen van de jongens, maakte klakkebussen voor hen, had beenen bikkels voor de meisjes en maakte eens voor eenen nen windvlieger die nog bestaat. Van wissen en lijnwaad, twee meters hoog en hij stelt ne soldaat voor. Ge moogt hem schilderen maar met lijmverf, komt er potverdorie met geen olieverf aan.

Maar heerlijk werd het voor de kinderen eerst als Soo vertelde. Op den dries had hij kleudde gedragen, aan de beek kwam hij 's Woensdags rond de kanten van tien ure de zwarte madam tegen. Als het ruig weer is rijden de frammesons op bezemstelen door de lucht naar Brussel, dat heeft vader zaliger honderd keeren gezien. Hij ging eens naar Ridders' boer en als hij terug kwam, ginder aan den handwijzer, schoot opeens ne groote zwarte kater over de kassei. Soo begon te loopen, maar opeens beet hem een beest van achter in zijn broek en trok er nen heelen lap uit. Ons Lis heeft er een stuk in gezet, ik heb de broek nog aan, hier ziede 't.

Langzamerhand kon hij geen waarheid meer gevuiten. Hij werd oud, zijn oogen stonden star en verlicht. Al wat hij vertelde was wonder, hij hoorde

planten en boomen spreken. Potten, pannen, tassen werden onverklaarbaar en onzichtbaar verzet. Hij sprak naar een deur die vanzelf opendraaide: zijt gij des duvels, vertrekt, zijt gij des Heeren, sprekt!

Hij werd heel oud en Lis stierf. Toen zat hij alleen en treurde. Hij vertelde de kinderen van vader zaliger en van Lis zaliger met een klein beetje water over zijn oogen, en de wonderen die dien dag rond hem waren geschied. Zoo werd hij altijd losser van de wereld en ging over naar het wonder van hierna.

Als hij voorgoed te bed lag ontbrak het hem aan geenen oppas, alleman kwam Soo bezoeken. Hij pinkte eens en zei stillekens: Ziede hem daar staan? Aan het venster stond niemand. Toen kwam hij die daar alleen voor Soo stond eindelijk eens dichterbij en achter hem stond nog een ander. Het waren de twee engelen, ze begonnen schoon te blinken. Ze lachten alle twee hemelsch vriendelijk tegen Soo en weet ge wat ze tegen hem zeiden? Goeie mensch, brave mensch, poëet, zeiden ze, idealist en potverdorie ze kusten hem!

Praetens' Louis ging de eerste op zijn knieën zitten en zei: Soo is dood en ze snoten gevieren stil en dof. Soo lag daar, precies ne kop van ne grooten dichter.

Het Verlangen van Stieneke

Het Verlangen van Stieneke

Trouwen met uw eigen familie, kozijn en nicht in 't eerste knopsgat, ge moet niet zeggen dat het goed of slecht is, ge moet niet zeggen, 't is dees of 't geen, 't is dit of dat, ge moet maar eens rondzien op de parochie. Vinus van Laureijskens, die is immers ook met zijn eigen nicht getrouwd, dat is daar Laureijskens-Laureijskens. Het is lang genoeg geleden dat ze getrouwd zijn, er is in den tijd genoeg over geklapt, we zullen er nu maar over zwijgen, maar is er iets goeds van voortgekomen?

Ze hebben elf kinderen gehad, drij gestorven voor dat ze fraai konden loopen en drij dood geboren, Jeezesmaranta, drij. De oudste was vier jaar getrouwd met een van Mariekerke en had drij kinderen, 't vierde in 't verwacht, toen hij en zijn vrouw opeens een gruwelijke ziekte kregen, op vijf dagen dood. De lijken sloegen onmiddellijk groen en dan zwart uit, met open vensters kont ge er nog niet bij komen van den eeuwigen stank. Dat was dan nog de gezondste geweest van de vijf, die Rik. De tweede, Sooken, was een bulteken, een ventje van een vuist hoog, het stierf toen het nog geen zeven en twintig jaar was, ge hadt hem moeten hooren hoesten, kort en droog. De derde, Wis, trouwde met nen bezetter van Thisselt, nen op-

passende joeng, zoo 't schijnt, en volgens dat ge ziet als ze 's Zondags nu en dan eens naar huis komen, zoude zeggen dat ze goed hun brood verdienen en Wis ziet er kontent uit.

Daarna bleven Vinus en Mizefken met nog twee meiskens zitten, de jongste van allemaal, Thans en Stieneken.

Stieneken was nog geen achttien jaar, wat bleeker en magerder dan Thans, die er ook niet te bestig uitzag. Stieneke was een goed kind, een zoet caractère. Tot verleden jaar, zei Mizefken, heeft ze op mijnen schoot gezeten, nu durft ze 't niet meer, als 't iemand ziet, het is een kind waar ik veel voldoening van heb. Thans was een geheel andere. Ze ging alle dagen over en weer met den trein, naar 't fabriek van Haren en Mizefken moest zich maar twee minuten overslapen om haar te roepen, dan zat het er al tegen. Dien boterham wat rapper moeten opeten en niet op haar gemakske naar de statie kunnen gaan. En 's avonds kwam ze dan zoo bot en kop terug als ze gegaan was. Vinus moest ook al eens opspelen tegen haar en ne keer snauwde ze daarop terug dat hij zeker peisde dat de jongens zoo zot waren naar die van Laureijskens, ze hebben schrik van ons, we zullen niet getrouwd geraken, zijt maar gerust. Het ging Vinus en Mizefken dwars door hun hart, en Stieneken werd wit en koud als een stuk marmer.

Stieneken verstond ineens alles. De ziekte. Ze had er nooit aan gedacht. Ze kreeg den doodsangst als ze moest hoesten. Ze begon meer te eten en toen zag ze eerst dat er eigenlijk niet veel was. Ze vroeg Vinus eens een kloek te zetten, ziet eens als het lukte, hadden ze ten naaste jaar alle dagen eieren. Stieneken ging voor het spiegeltje staan en

deed heur haren op. Ze kreeg ne zweer in haren nek. Van de armoe, dacht ze.

Ze begon nu maar goed te zien dat heel de jonkheid maar gefikfak en verkeeren was om uit te draaien in nen trouw en dat er niets afkwam op Thans. Gij verkeert zeker, vroeg ze aan Thans. Met wie zou Thans verkeeren, allee noemt eens op, noemt eens eenen.

En Heinken dan? Heinken kwam in den laatsten tijd alle Zondagen van Mariekerke over. Maar Heinken is toch onzen eigen kozijn, wat zeeverde nu, Stien!

Heinken was nen hakkelaar en ge hebt gij hakkelaars die sommigten tijd behoorlijk goed spreken, ge hebt er die in 't hakkelen van 't weer weten en per exempel als 't ruige wind is niet uit hun woorden kunnen, dat ze in zomerdagen toch gemakkelijk klappen; maar nen hakkelaar gelijk Heinken, dat was nu winter en zomer dezelfde sukkelaar. Gezichten trekken, zijn oogen toenijpen, naar zijnen asem pakken en vantijd met zijn twee ellebogen in zijn zij stoempen dat er een woord uitvloog gelijk het stopsel uit een flesch geuzelambik. Dan stade gij daarbij, met al uw compassie moete gij lachen, willen of niet, en ge kunt de joeng niet helpen. Daarbij was Heinken nog geenen beste slimme.

Verkeerde? vroeg Heinken. Thans zei dat ze geenen kon vinden. Ché-ché-ché, lachte Heinken, grabbelde krewellig naar Thans en neep haar in haar armen, dat ze schreeuwde. Zij geenen kunnen vinden.... Hij fikfakte geren, zoo kon hij vriendschap geven zonder spreken. Maar Thans was daar niet van gediend. Heinken's vriendschap ging over naar Stieneken. Die had meer compassie met hem, die

lachte nooit. Hij bracht haar alle Zondagen iets mee, want hij verdiende veel geld in de fabriek, hij werkte in a, a, a, a, a, a, anterpries. Als hij naar haar grabbelde, duwde ze zacht en goedig zijn geweld terug, als hij een leelijk woord zei werd ze serieus. Dat moete niet zeggen, Heinken. Hij kreeg eerbied voor Stieneke, ging niet meer naar de staminees, bleef bij haar zitten tot acht, negen uren. Dan, door den donkeren, twee uren ver naar huis. De Zondagen werden intiemer, ze konden al bijeen zitten zonder iets te zeggen. Heinken zei niet veel meer, het was precies of hij verdriet had, maar Stieneken wist wel beter, Heinken zag haar geren.

Opeens bleef Heinken weg. Alleman zei: dat Heinken niet meer komt! Maar Stieneken ging eens naar het lof met Rosalie van Toon van Assche's en die vroeg of Heinken ook niet meer bij hen kwam. Neen, kind, zei ze, daar hebben wij een farce mee gehad. Heinken kwam daar alle Zondagen in 't staminee, bots op den noen, en dan kwam hij weer terug in den avond en hij bleef altijd meer dan een uur. Ze hadden er altijd veel plezier mee en ge weet, hij spreekt geren van verkeeren. En nu had Rosalie eens geantwoord, dat er niemand kwam voor haar; gij alleen, Heinken, van u alleen heb ik wat vriendschap. Ge ziet van hier, dat was zoo maar klap. En nu had hij den lesten zondag, dat hij gekomen was, opeens heel serieus gevraagd wanneer dat er nu iets van kwam, zeg nu 't een of 't ander. Hij was heel rood geworden. Ze had gelachen en gezegd dat ze daar niets van geweten had en nu had ze juist kennis, ze verkeerde straf. Heinken had wel een kwartier gezwegen en gezucht, dan zijn pint betaald en gezegd: dan heb ik

een mis gedacht gehad in u, meiske. En ze hadden Heinken niet meer terug gezien.

Stieneke maakte daar meer verdriet in dan ze wilde. Dat Heinken niet eens aan iets meer gedacht had. Ze ging voor het spiegelke staan, ze was toch niet leelijk. Maar nu had ze weer niemand meer, de winter viel lang. Vinus was heel de week de baan op om knol te koopen, hij leverde dien 's maandags bij eenen te Thisselt; 's Zondags kwam de zoon van dien koopman er naar zien en zeggen: breng het maar, Vinus. Het was ne ferme joeng, met getten aan, hij streek Stieneken al eens onder haar kin en dan lachte ze eens en bloosde wat. Hij legde zijnen arm al eens rond haar lee en dan liet ze zich wat overhellen. Ze belette hem of hij niet pinkte en als hij pinkte keerde ze zich met nen blos en een lachsken wat om. Gade eens een eindeken mee, vroeg hij, en dan ging ze een eindeken mee. Ge zijt gij een schoon meisken, hoe oud zijde nu?

Maar als het seizoen uit was kwam hij niet meer. Hij bleef zoo maar weg zonder boe of ba. Hij wist niet hoeveel Stieneken aan hem gedacht had en hoe ze wat teerheid vandoen had. Puur om te kunnen vertroetelen ging ze te Lathouwers, recht over de deur, met het kind spelen. Maar als ze 't wou uit de wieg pakken nam de moeder het haar af. Ge hebt er geen manier van, zei ze, ge zoudt het kind zijn rugske breken. Ja, vloekte Soo Lathouwers, de vent, ge hebt begot geen manier van een kind te pakken, hebde gij thuis niks te doen, moete gij niet werken misschien. Een kind moete niet kussen, een kind moete gerust laten. Stieneke liep half schreeuwend naar huis, die Soo, zoo ne rauwe, raboestige vent.

Stieneken deed een valling op. En hoesten! Ze ging expres naar de vroegmis, daar was minder volk in, want de menschen klapten ervan dat ze zoo hoestte. Het was zoo een van die vallingen waar ge puur niet van afgeraakt. En als ze begon te lossen, veel fluimen. Mizefken zag altijd haar vuile zakdoeken na. Ze kocht een stukske gerookte paardenbil, daar sneed ze door den dag altijd schellekens af, hier Stieneken, knabbelt dat op, dat is struisch. Ge hebt zeker weer klieren? Stieneken ging voor het spiegelken staan, ze was toch niet leelijk en zoo bleek als vader wou hebben, was ze toch ook niet. En daarbij, die van Muskens had op haar gepinkt, die lange, wat was die joeng gewassen. Over drij jaar was dat nog een mager steksken met nen doodskop op, ge zoudt gezegd hebben, die komt niet meer te goeien. Maar hij was hij toch maar genezen van zijn beendertering gelijk ze gezegd hadden, hij ging nu al een geheel jaar met zijn kruiksken naar den trein. Ze zeiden nog altijd Wannesken tegen hem.

Wannesken kwam buiten tegen den muur staan, dan was Stieneken daar seffens en het duurde daar laat tot in den donkeren. Het viel Stieneken wel wat op dat hij zoo vriendelijk deed tegen Thans, maar als Thans er niet bijstond was hij toch nog vriendelijker. Ze sprak er Thans voorzichtig over, die zei dat Wannesken ne flauwe was, daar kon zij niet mee om. Dat stelde haar gerust.

Het was daar alle avonden te doen. Ze stonden alle drie met hunnen rug tegen den muur, Wannesken in 't midden, en hoe donkerder dat 't werd, hoe stiller en rustiger dat ze klapten. Maar op ne keer, zei Thans ineens: ik ga binnen. Gij smeerlap, zei ze tegen Wannesken en ze ging binnen. Die

Thans was toch een razige; als die kwaad was, gardevoe. Stieneken had compassie met Wannesken, ons Thans is een schotsche. Maar 's anderdaags was het gedaan, ze had weer een valling gepakt, het was al herfst. Altijd tegen dien muur, en Mizefken zei dat vader niet wilde, dat ze nog bij Wannesken kwam. Riskeer het maar niet meer, want hij breekt u armen en beenen. Maar Stieneken wist met welken trein Wannesken afkwam en het was nu al vroeg donker, ze ging hem tegen tot aan den molenberg, daar stonden ze wat te klappen. Ze zou hem zoo geren gepakt en gekust hebben en gezegd van het hem niet aan te trekken, dat ze haar goesting deed, en groot genoeg was om te weten wat ze moest doen en laten. Ze ging deemoedig en goed en verlangend dicht tegen hem staan. Zoo nen brave joeng, wat moesten ze thuis tegen hem hebben, hij dierf haar nog niet aanraken. Altijd vroeg hij of Thans nog kwaad was en wat ze zei. Stieneken zei: laat ze kwaad zijn, dan heeft ze dobbel werk, hoe is het met u, joeng? Goed, zei Wannesken. Ze gaf hem een hand en lei er haar andere nog bij en zocht in den donkeren zijn oogen. Zoo ging het nen avond of tien, dan vroeg hij haar Thans dit briefje te geven. Het was ne schoonen envelop. Thans wou den brief nog niet eens aannemen. Stieneken ging hem den volgenden avond terug geven, nu wou ze Wannesken troosten en kussen, kussen, maar eer ze hem vasthad was hij kwaad doorgegaan en zegt dat ze mijn b.... kan kussen, dat ik ze nog niet wil. De komplimenten en zegt dat ze 't nog bra hoog in heeft, sinds dat ze die bloedspuwing gehad heeft. - En Stieneken die gemeend had dat hij voor haar kwam!

Bloedspuwing? Ons Thans? Had hij het nog van

haar zelf gezegd, zij had immers kleine roode aderkens in haar fluimen. Het had Stieneken zoo op haar hert gepakt, dat ze 't niet kon kroppen en ze vroeg aan haar zuster of het waar was wat Wannesken gezegd had? Ze lagen al meer dan een uur en half in 't bed toen Stieneken dat vroeg en Thans lag nog zoo klaarwakker als zij. Ziede 't, zei Thans, als ze afkomen om flauw te doen dan zoude zeggen, dat ze binnen de maand met u willen trouwen, maar als ze hun goesting niet krijgen dan weten ze ineens allemaal dat ge een bloedspuwing gehad hebt. Dat wisten ze toch voor dat ze begonnen, daaraan ziede genoeg dat 't niet serieus is. Voor iet van de straat zoude wel kunnen dienen, ik zou ze in hun bakkes kunnen slagen; den eersten die nog durft afkomen zalder aan gelooven.

En toen was het stil. En ze lagen daar neffenseen, veroordeeld en niet goed genoeg, twee jonge gezusters. Maar Stieneken had een geheel ander caractére, die was niet zuur en bitter. Stieneken had verlangen en hoop en als ze voor het spiegelken stond, dacht haar zelfs dat ze wat schooner geworden was, schoone oogen had ze toch, en ze kon rechtuit gezegd, toch niet bekennen dat ze vermagerde. Neen, te contrarie, wat zaagde moeder toch, ze at toch zooveel ze kon, kunde nu meer eten, dan ge kunt?

Tegen den winter sloeg Vinus in den kruiwagen zijnen knoesel om en in 't vallen kwetste hij zijn scheen. Dat verstuiken was nog behoorlijk rap ontzwollen en genezen, maar met die scheen heeft Vinus den heelen winter gezeten. Knol koopen? Geen gedacht meer van. Die joeng van Thisselt kwam dus niet, in zijn plaats kwam te Laureijskens de armoe. Midden in den winter ging Stieneke mee

werken naar de fabriek. Ja, moeder, ze zou wel veel eten, zijt maar gerust. Ze fleurde op: de trein zat vol jongens en als ze ook niet bijeen mochten zitten, in de staties was toch al occasie genoeg. En Stieneke, dat goed kind, was zoo vriendelijk en ze lachte zoo luid voor elke grap van de jongens. En ze had alle dagen hoop, alle veertien dagen op nen anderen.

Maar op nen middag in de fabriek, liet ze Thans nen bebloeden zakdoek zien en Thans zei, van er thuis maar niets van te zeggen, het was toch niet veel en ze was er niet ziek van. 's Avonds, thuis, kreeg ze 't nog eens. Toen mocht ze niet meer gaan. De doktoor kwam, kosteloos moete weten, van den arme. IJs zei de doktoor. Er was ijs genoeg, maar Vinus kon niet weg met dat been, Misefken moest het zelf gaan loskappen. En dat de menschen dat dan zien, he.

Tegen den uitkomen was Stieneken alweer op en nu maar veel in de lucht. Voor dat ze buiten ging stond ze altijd voor het spiegelken en wat zag ze er toch weer goed uit, vond ze. En zoo kwam het aan met Zevus.

Zevus was ne jongman op jaren, hij had lang alleen gewoond met zijn moeder, die was nu al nen tijd dood. Zevus was rijk. Allee, rijk dat wil nu gezegd zijn, maar het huis en al het land dat er rond lag was eigendom en daarbij ne spaarpot hebben, alleen zijn, geen kinderen, dat noem ik op een manier rijk zijn. Hewel die Zevus, zoo ne stille zekere, die heeft Stieneken aangehaald. En ze zei hem dat ze ziek was en hij zei dat hij daar niks mee inzat. Ja maar een bloedspuwing. Dat kon hem niks verschillen. Mizefken ging er recht henen en vroeg hem of hij zot was. En Zevus: dat kan u niet

verschillen, Mizefken. Weete gij wel dat ons moeder ook een bloedspuwing gehad heeft vóór haren trouw en dat ze 78 jaar geworden is? Stieneken zal mij niet ziek maken. Als ze ziek wordt zal ze heuren oppas hebben. Als ze sterft zou ze bij u ook gestorven zijn en als ik dan alleen zit ben ik zjust gelijk nu. Het is een riskatie, zei Zevus.

Ze hadden te Laureyskens het hart niet om veel tegen Stieneken op te spelen, ze zagen genoeg dat het niet meer vandoen was en het was ook niet meer vandoen; den dertigsten Juni weer bloed. Ik zal het nooit vergeten, ik heb het zien wegspoelen, met nen eemer water de goot in. Mizefken schreeuwde. Maar Stieneken had meer dan moed genoeg, dat bloed is niks, als de wonde maar geneest. En ze zeggen, met één long kunde voorts als 't er op aankomt, zoo loopen er genoeg. En nu bleef ze liggen, zei ze, tot de doktoor zei: nu kunde gerust opstaan. Geenen dag vroeger stond ze op, dat had ze er voor over en liever nen dag te laat als een uur te vroeg.

Zevus kwam haar bezoeken, dat was haar geluk. Hij meende het met haar en 't is eender wie daar bij was, Zevus kuste haar als hij kwam en als hij wegging. Als hij wegging legde hij ook eens zijn groote harde hand tegen haar gezicht. Ge zult gij wel gauw opstaan, Stieneken. Vinus zei: wat nen ijle kl.... en Mizefken dat hij zoo zot als een musch was, maar ze waren hem dankbaar en genegen. En gelijk Stieneken hem terugkuste, dan zoude geschreeuwd hebben. Ze droomde van hem, ze deed haar oogen toe en dan zag ze hem bukken om haar te kussen. Ze deed ze nog eens toe, en dan zag ze dat hij nog niet zoo oud was.

Zoo lag Stieneken drij maanden te verlangen en op ne Zaterdagavond, als ze 's Vrijdags nog eens

gebiecht had en 's morgens ons Heer gekregen, ze lag alleen in de kelderkamer, ineens werd ze heel benauwd, haren asem werd afgesneden en zijzelf blij en gelukkig. Het was pertang Zevus niet die daar binnen kwam, het waren twee schoone engelen en ze zeiden: Stieneken, zoo goed koste 't bij Zevus niet hebben, niet waar? Neen, zei Stieneken verlegen.

J. De Zoete, Barbier, estaminet

J. De Zoete, Barbier, estaminet

Janneke De Zoete stak te Willebroeck in 't papierfabriek zijnen linker voorarm tusschen ne riem om niet meer te moeten werken. Het schijnt dat hij opgepakt werd gelijk niks en op ne stapel papier van vier meters hoog gesmeten. Allee, een half mirakel, want hij had moeten dood zijn. Daar lag hij dan van-zijn-zelven met dien bloedigen stomp. Al die assuranserij van tegenwoordig bestond in dien tijd hier nog niet, maar toch heeft Janneken voor dat malheur alle jaren iets getrokken, niet genoeg om van te leven, maar een schoone bijverdienste. Hij woonde op een ver gehucht van een huizeken of tien, allemaal stroopers, markt- en kiekendieven. Van toen hij dien arm af had, lieten de gendarmen hem gerust als ze kwamen zoeken. ‘Dien éénarm, dachten ze, mogen we nu betrouwen, die kan niet meer meedoen.’ En ge kunt pertang met éénen arm nog zoo nen goeien dienst doen: op de let staan en zoo. Fluiten als er gevaar is kunt ge met twee vingeren in uwen mond en Janneken had er nog vijf als 't er op aan kwam. Niks zoo stom als ne gendarm. En om daar dan nog iets bij te verdienen reed Janneken De Zoete twee dagen per week met een hondekarreken de dorpen af om ‘vodden en beenen’. Soms voerde hij zijn

vrouw mee, een geweldige dikke. Die was dan half zat als ze terugkwamen en lag op het karreken te zingen. Dat wil niet zeggen dat zij meer dronk dan Janneken, maar Janneken kon er beter tegen: aan hem zaagt ge niks dan dat hij een beetje met stijve knieën ging en sterlings voor zich uitkeek.

Ze hadden zeven kinderen. De oudste heette Jefke. Als die twaalf jaar was had hij nog nooit nen haas gepakt en hij kon nog geen strop zetten. De school had hij bijna nog niet gezien, maar hij hing den heelen dag op een groote boerderij daar niet ver af. Hij was er beste vriend met den boer en de boerin en daar leerde hij van alle goeds. Ze gaven hem dikwijls iets mee voor thuis: ne korf appelen, een mandeken peekens, een zakske patatten, zoo zwaar als hij kon dragen. Thuis vroegen ze hem niets; ze dachten dat hij het scheef sloeg. Ons Jefken is ne fijne.

Daarom zeiden ze hem dan ook ne zekeren avond van maar vroeg slapen te gaan want hij moest er om half-twaalf uit: ze gingen ieverans eens rap de kiekens tellen. Jefke zei dat hij dat niet deed en hij kreeg rond zijn ooren. Opeens werd hij bleek en riep: Past op of ik loop naar de gendarmen. Meteen had Janneken hem al bij zijn keel.

Voortaan bleef Jefken dikwijls op de hoeve slapen, boven den paardestal, bij den ouden knecht. Maar eens dat hij thuis sliep werd hij wakker rond middernacht en drie van zijn broers lagen niet meer in hun bed. Hij ging naar beneden en schrok zich half dood. Iets geweldigs lag te snorken op de stoof, stond recht, kwam op hem af en hij herkende zijn moeder aan haren vloek.

Nu nam Jefken den ouden knecht in vertrouwen, 's avonds in 't bed, en die zei hem: ge moogt niet

willen dat uw broers dieven worden. Ga naar de gendarmen en die zullen ze in een gesticht steken tot hun een en twintig jaar. Daar leeren ze ne stiel en als ze er uit komen zijn het treffelijke menschen.

Het duurde lang eer Jefke dien moed had. Hij sprak er dagen over, vreesde maar dat ze er hem zelf zouden bijgepakt hebben en schaamde zich voor het affront, drie broers in het verbeteringshuis te hebben. Maar het zoo laten was nog erger en hij ging naar de gendarmen. Alles verliep excellent, de drie verschenen voor nen apaarten juge en ze vlogen cito het gesticht in.

Jefken bleef nu op de hoeve als koeterken en wat hij verdiende zette de boerin, als ze naar de markt ging, op spaarboekske voor hem. Gedurig stond de eenarm of de moeder zelf op het erf. Ze konden niet rondkomen, waar moesten ze van leven, drie kinderen in 't gesticht, zou hun oudste hen laten kreveeren van armoe nu zij sletig werden? Dan vroeg Jefke aan de boerin ze zoo- of zooveel te geven en het af te nemen van zijn boeksken. Zij gaf hun geen geld, dat dronken ze toch maar op. ‘Maar hier is een end pensen van 't varken en ik zal u een korfken patatten meegeven.’ En het geld bleef op het boeksken staan.

Dat gebedel hield op toen Jefken bij den troep was. Daar keek het kadeeken goed uit zijn oogen, hij paste flink op en had seffens een mondvol fransch beet, qu'est ce que je vous! Na eenige maanden begon hij barbier te spelen en zoowel de Walen als de Vlamingen lieten zich door hem scheren. In de duurste winkels van Brussel werdt ge niet zoo zoetekens geschoren als door Jefke. Het was of hij u aaide met den zachten rug van het mes in plaats van u te scheren met de snee. En hij

verdiende ook nog wat bij met messen op te zetten voor anderen.

Hij kwam met nen dikke portemonee van den troep af en de boerin zette dien weer op het boeksken; het werd een heele som. Seffens had Jefken een lief, Anna, de beste meid van de hoeve. De boerin was er eerst tegen omdat Jefken sprak van weg te gaan en een affaire te beginnen en ze zei dat hij maar 265 fr. op zijn boeksken had, wilt ge daarmee een affaire beginnen? ‘Nee, nee, boerin, justekens 485 fr. staat er op mijn boekske, ge mistelt u.’

Jefken had het jaren lang bijeen gerekend. De boer klopte zijn pijp uit en toonde zich royaal. Hij versprak Jefken een huis, dat hij midden in 't dorp staan had, tegen een kleine huur.

Jan De Zoete's Jefke begon zijn affaire met zijn flinke, bezige vrouw. Om de staminee nog beter te doen trekken legde hij achter het huis een bollebaan aan en later ook doelen voor boogschutters. 's Zaterdags had hij dertig, veertig man te scheren, die tot één uur 's nachts bleven kaarten en drinken. Twee keeren per week ging hij den pastoor, den onderpastoor en den hoofdonderwijzer ten huize zelf scheren. Hij hield een varken en twee geiten met wat hij in zijnen hof won en daar altijd nog nen nest konijnen en ver in de twintig kiekens bij, goeie leggers. Ook stond er Zaterdags een lei voor 't venster: ‘Heden avond soepee met mosselen.’

Ge zaagt aan Jefken zijnen gemeenen komaf niet meer. Anna gaf hem alle jaren een kind en het ging hem toch maar beter en beter. Vader en moeder stierven kort na elkaar. Ze kregen een soort vallende ziekte, schrikkelijk om aan te zien, en na eenige keeren bleven ze er in. Hij liet ze begraven

met nen negen-uren-dienst zooals nu zijn stand was. De drie in 't gesticht lieten nooit meer iets van zich hooren, maar het schijnt dat ze van ergens op de grens nen brief geschreven hebben naar de drie die nog thuis waren en die zijn er ook van door getrokken.

Jefken kreeg een vol rond gezicht, met twee bloskens, en een buiksken; hij was een van de welstellendste herbergbazen. 's Middags las hij zijn gazet en sliep wat; 's Zondags smoorde hij vier sigaren. Hij stak zijn duimen in zijn vestzakjes, speelde piano op zijnen buik en vertelde dat zijn broers en zusters in Frankrijk een groote boerderij overgenomen hadden en ze waren van zin van ze te koopen. Hij maakte den pastoor wijs dat hij bij den troep twee jaar lang alle dagen den lutenant-generaal Cornette zaliger geschoren had en wat had die toch spijt toen Jefke den troep verliet.

Maar ne zekeren zaterdagavond, terwijl Jefken aan 't scheren was en weer vertelde over zijn broers en die groote boerderijen ginder in Frankrijk, riep er opeens iemand dat hij daar absoluut niks van geloofde. Jefke's hand bibberde, voor het eerst van zijn leven sneed hij eenen in zijn lip en hij riep: ‘Omdat ik u verleden week zat buitengesmeten heb moet ge hier nu niet den dweerschen uithangen; blijf dan buiten.’ De man stond op, zei dat er hier voortaan nog meer zouden buiten blijven en ging.

Een kwartier later kwam het zoontje van dien man binnen en gaf Jefken een stuksken papier uit een gazet gescheurd. Vader zei dat hij dat eens moest lezen. Bloedig gevecht tusschen douaniers en smokkelaars. Toen Jefke las dat de twee doodgeschoten smokkelaars op de fransche grens de genaamden Lodewijk en Baptist De Zoete waren,

schoot er opeens een wilde electriciteit in zijn lijf, het was of ze een donkere kap over zijnen kop smeten en die achter in zijnen nek vastbonden met een harden knoop. Hij sloeg achterover tegen den vloer in razende stuipen. Met de snee van zijn beste scheermes krabde hij woest de roode plavuiskens.

Nu had zijn komaf zich toch op hem gewroken en 't liet hem niet meer los. Hij kreeg zijn vallende ziekte maar steeds terug en de tusschenpoozen werden altijd maar korter. Hij moest zich maar kwaad maken en daar lag hij. De klanten bleven weg. Ze dachten allemaal: ziet ge 't hem al krijgen terwijl hij onder mijn kin bezig is? Met de barbierderij verviel de aantrok van den souper, de doelen en de bollebaan. Jefken zat daar met 10 kinderen, die nog niets verdienden. Hij werd zoo krikkel en bitter dat hij maar altijd dikwijler in delirium viel. Degenen die compassie met hem hadden, kwamen hem hun haar laten knippen, maar als ze zeiden dat ze hunnen baard zelf afdeden kreeg hij het al. En ook die bleven weg.

Op 't leste schoot alleen nog de boer over, die hem van kleinsaf geholpen had; die kon het niet over zijn hart krijgen van weg te blijven, al stond hij elken zaterdag nen doodelijke schrik uit. Eens dat Jefke toch bijzonder particulier den bibber had en klaagde dat de affaire niet meer trok, werd de boer toch maar zoo bang dat hij zich zou kwaad maken en kuren doen en hij wilde hem goed stemmen. Hij wachtte tot Jefken onder zijn kin ging beginnen en zei toen: ‘Jefken, aan u miskomt niks, man. Als het er zoo moet gaan dan ben ik er nog, geloof ik, he. En als 't er op aankomt zulde gij hier voorniet wonen, op de hoeve is eten genoeg. Ik

houd mijn hand over u, nu weet ge 't.' Maar Jefken, die het tot nog toe alleen van koleire gekregen had, kreeg het nu ineens van gerustheid, blijdschap, dankbaarheid en kontentement. Van den eersten schok dreef het mes hevig van de kin naar de keel, daar ging het er door tot op den wervel, Jefke kapte twee keeren met zijn hielen en lag daar. Hij krolde toe als een schavelingsken en zoo bleef hij, in nen bol getrokken, dood.

Hij en de boer zagen elkanders afzichtelijke lijken daar liggen en nog in het eerste verschieten riep de boer of dat de dank was dien hij kreeg. Jefken kon niet antwoorden van ontsteltenis en stond zich dwaas te bezien. Maar de boer gaf het niet af en begon hem uit te schelden zonder de vier doodsengelen te zien, die achter hen stonden. Plots zei een van die vier: 'Allee, allee, vecht dat uit in den hemel. Komt nu maar mee'. Daarop werden ze alle twee heel kalm. Als ze toch naar den hemel mochten gaan, kon het ook den boer niet meer schelen.

De Meester

De Meester

De eerste meester is Den Alewaeter geweest, zoo zullen we van ze leven geenen meer krijgen. Van die bij hem naar school geweest zijn, loopen er niet veel meer, het zijn nu allemaal ouw mannen, maar als ze maar ieverans hunnen naam zetten kunt ge al van verre zeggen: dat is nog eenen van Den Alewaeter, zoo goed zijn die geleerd. Daarna is er zoo nen tijd geweest dat we den eenen achter den anderen kregen, wel een stuk of vijf, die allemaal op korten tijd op en weg waren, ne mensch vergeet hoe ze heetten. Toen is de meester gekomen, ne Vlaandereer van de kanten van Kortrijk, en die heeft vijf en dertig a veertig jaar school gedaan.

Als hij hier aankwam riep hij op de straat, dat hij de nieuwe meester was, hij ging bij Tisken den beenhouwer in den kost en begon daar den eersten avond, als hij gegeten had, achter zijn telloor een liedje te zingen dat alles daverde. Seffens zat er nen hoop volk in de herberg en hij tusschen die allemaal aan 't stoefen. Hij was tot den dag van gisteren koster geweest in zijn dorp en hij liet hooren dat hij wel van zoo ver naar hier gekomen was, maar absoluut niet omdat hij het vandoen had. Want bij hun thuis waren ze met veertien kinderen. En een groote boerderij, met ik weet

niet hoeveel bunders land en rundbeesten. En ginder aan die kanten hebde van die wreed groote weien waar de beesten puur nacht en dag en winter en zomer op staan. Dat wisten ze en daarom vroegen ze hem: ‘En misschien ook veel groote weien?’ En hij zei dat ze die ook hadden; ja dat en ziede hier niet, we, zoo'n weien. Ne lange magere boer zei, dat zij hier vochten tegen den grond, die bracht niets op of ze moesten hem dwingen. En de meester bezag ze, men kon zien dat ze een zwaar en arm leven hadden. Arme streek hier, ze moesten maar eens bij hem thuis komen zien. Ze luisterden eerst half eerbiedig en bewonderend, wetend dat ze niet veel waren, maar als hij zoo vijf kwartier had zitten stoefen, was er al een die 't niet meer geloofde, opstond en ‘jaja’ zei. Meer niet. De meester wou weer zingen; hij vroeg of ze dit liedje niet kenden of dat. Neen? En dat dan? Maar wat zongen ze dan? Niets, zij zongen niet, tenzij op de zaal, de mis en het lof. En ‘Wij willen God’, maar anders niets. Toen zong de meester zelf een lied, rechtstaand en met een glas bier in de hand. Wat een stroot! Ze konden seffens het refrein meeschreeuwen dat begon met: Sa ridder, hop.

Den volgenden zondag zat de meester alweer te stoefen over zijn streek, vet land, slimme boeren, overal rijkdom. En opeens, in zijn vuur, de koeien van hier dat waren groote geiten tegen die van bij hen in de Vlaanders. Daar kon de grootste jongen van zijn school, zonder te bukken, rechtop, onderdoorgaan.... Ze lachten hem schamper uit en hij maakte zich kwaad, maar ze draaiden hem den rug toe en lachten onder elkaar of kaartten voort. Meskens boer, een bejaard en gezapig man, zei kalm: ‘Liegen kunde gij beter als wat anders’

en daarmee was het uit, daarmee had hij afgedaan. Hij zat aan de herbergtafel alleen achter zijn pint en niemand zag hem nog zitten, behalve Joelekes Pee. Pee zat in zijnen gewonen hoek, die lange magere filosoof met kleine slimme oogen. Hij zat den meester maar te bezien, spottend, met ne lach nevens den bol waar zijn chik stak. Als alles al lang vergeten was, begon hij opeens stil en schamper te grinniken. Wat da gij daar gezegd hebt van die koebeesten uit de Vlaanderen, dat bewijst dat gij zooveel verstand van beesten hebt als een koe van solferaan eten. Gij wilt hebben dat die zoo hoog van lijf zijn dat er ne schooljoeng kan onderdoor gaan. Zijde gij niet mis? Spreekte gij van tijd niet van windhonden? Als gij nie weet dat een koebeest, voor goed te zijn, moet laag van zak zijn, wat komde gij hier dan school doen? De meester maakte zich kwaad, wat een ruw hard volk, droog, cyniek en serieus en hij zei iets van alles beter weten. Daar antwoordden ze nog niet eens op, ze lieten hem kwaad zijn pint betalen en gaan.

Ja hij stond overal precies voor ne muur, hij was nieverans op zijn gemak.

Binnen de maand kwam zijn broer hem bezoeken, die was nog nen halve kop grooter, maar anders dezelfde kwibus. Van na de hoogmis gingen ze samen de herbergen af en seffens hadden ze overal 't hoog woord. Maar de boeren gremelden kontent als ze zich verspraken dat de meester niet eens nen diploon had. Het was toen in den tijd van die leelijke schoolwet, zoo had hij het van koster tot onderwijzer gebracht. Fe, dat kan iedereen. Het eeuwig stoefen van die Vlaandereers stak hun tegen, hun uitgelatenheid maakte hen nog stiller en koeler. Ze werden uitgedaagd om tegen die twee

touw te trekken of te lutteeren maar ze zeiden wat ijlklooten en bougeerden niet.

Het werd achternoen en 't bier trok naar den kop. Loopen dan, riepen ze, durfde es luepen tegen ons? Allee die mannen van bij ons zaten daar met ne man of acht, ook al wat loecht van den drank en dat moest nu ne keer gedaan zijn met dat treiteren en stoefen. Ja riepen ze, allee ja we zullen eens ‘luepen’ tegen u, dat ge met eenen keer genoeg hebt, groote leubbes. Die twee van Voskens waren er bij, klein mannekens, maar hardi. Ze stelden nen toer van een kwartier vast, dien zouden ze eenen keer doen, maar die van Voskens riepen: eenen keer, geene zeever he, zes keeren. Daar bleef het bij. Wat hebben ze toen plezier gehad. De Voskens speelden met de twee groote Vlaandereers gelijk de kat met de muis. In 't eerste moesten ze wat kappen om bij te blijven, maar na den tweeden toer liepen ze er achter en deden ksss, ksss, allee meester en avant, zijde al af? Ze schoten al eens vooruit om Kortrijk af te beulen en in den lesten toer gaven ze volle katoen en ze kwamen alle twee met ne wip over de meet als de meester met zijn broer ginder achter ver nog maar kwam aangedraafd. Maar 't schoonste komt nog. De broer moest cito vertrekken voor den trein, ze hebben voor hem nog 't paard moeten inspannen en terwijl hij weg reed viel de meester van zijn zelven. Meer dan een half uur lang hebben ze zijn gezicht met azijn staan wasschen, dat hij geen teeken van leven meer gaf en ze zijn nog verveerd genoeg geweest van met hem in leelijke papieren te komen, hij had zoowel kunnen sterven. Maar als hij dan weer zijn oogen open deed, maakten ze hem wijs, dat den doktoor bij hem geweest was en die had

gezegd: geeft hem ne goeie kapper franschen, legt hem in zijn bed en dekt hem met een sergie of vijf meer, hij moet eens uitzweeten. De meester naar zijn kamer en ge ziet van hier dat hij het er kon voor doen: ne kapper cognac en dan onder ne stapel sergies, 't is om te kreveeren.

Zoo begon de meester hier zijn loopbaan, ontzag: niks. Het is wreed spijtig, want het was nen brave mensch, gedienstig en altijd in de weer. De schoolkinderen hoorden de groote menschen natuurlijk met hem lachen en ge moet niet vragen wat dat was in de school. De slimsten probeerden hem vast te zetten, want veel geleerdheid had hij niet, en de deugnieten treiterden hem want hij had geen manier van school doen en in zijn krikkeligheid overtrok hij den eersten den besten met zweep of meter; om uit te vragen wie misdaan had had hij in zijn colere geen geduld. Daar is geen enkel mansmensch op heel de parochie, die van hem geen troef gekregen heeft, en dat kwam aan, hij sloeg door. En daar zijn er genoeg die bekanst alle dagen hun paart kregen.

De meester kreeg de school maar stil, als hij de bijbelsche geschiedenis vertelde. Van Abraham en van Jozef, die verkocht werd. De Vlaandereers kunnen immers allemaal zoo goed babbelen. Als hij eens goed gezind was, las hij voor uit nen boek, waaruit hij veertig jaar voorgelezen heeft, van den dankbaren leeuw. Het was ne leeuw, die in een bosch lag te huilen, met ne groote splinter in zijnen poot. Nen belze kapitein kwam erbij, trok dien splinter eruit en verbond den poot. De leeuw wou van den kapitein niet meer weg, liep met hem mee en leefde rustig in zijn huis. Na jaren ging de kapitein op den boot om weer naar belzeland terug

te reizen. De leeuw liep mee, maar de kapitein van 't schip zei: anders met plezier, maar hij komt er niet op. De boot vertrok en de leeuw, die stond daar te rillen. Opeens sprong hij in zee en zwom, maar de boot ging natuurlijk altijd rapper en de leeuw verdronk.

In de les van aardrijkskunde kwam het heimwee naar zijn streek te boven. Dan ging het maar: bij ons thuis en in minen jongen tijd. Hij babbelde, overdreef, en stoefte dat hij 't zelf geloofde? Daar vertelden thuis de jongens van, vader lachte hen uit, omdat ze dat allemaal aannamen en ze kwamen terug: meester, onze vader heeft gezegd dat dat niet waar kan zijn. Ze zaten hem allemaal lachend te bezien. Dat maakte hem razend.

Hij was met veel moed gekomen en vol iever, maar dat pakte ginder allemaal niet en de brave man werd wat bitter.

Het leste waarmee hij meende te stoefen was muziek. In de school stond een klein krakend harmoniummeken, daarop leerde hij liekens.

> Kale heertjens, grootsche koppen,
> gaan op zwier en werken niet,
> zijn gekleed als moddepoppen,
> halen alles op krediet.
> Ja, zij drinken volle beken,
> liggen dag en nacht aan 't vat,
> maar dat duurt niet vele weken,
> of 't zijn vogels voor de kat. (*bis.*)

Hij meende dat hij een schoone stem had, dat hij goed speelde en vertelde bij elke les, dat hij in zijn dorp acht jaar naeen telkens het kerstliedje gezongen had en dat de menschen zoo schreeuwden.

Maar de zoon van de koster was ne fameuse muzikant, die daar bizondere studies van deed, en als die de hoogmis speelde zei hij hardop: meester, zoo hard niet. Hij was eens ten halven in ne gloria van 't orgel gesprongen, razig, en als ge nu nog zoo ne valsche kweek openzet schiet ik u over de leuning de kerk in. Dat was nen artist zulle, die; die heeft daar prijzen van gehaald. Hij leerde de zaalzangers een groote mis met muziek en als ze die konden, wisten ze dat zingen niet om ter hardst is. Dat was de val van de meester. Stroot genoeg, maar niet zjust.

Als hij zoover was, en dikwijls mismoedig, begon de meester te verlangen naar een vrouw, en een huishouden kinderen. Altijd zoo op een ander zijn, en geenen thuis hebben, is geen affaire. Hij vrijde in een ander dorp een dochter van goei boeren, een die wat pensionaat moet gehad hebben en trouwde ermee. Een jaar, twee jaar, drij jaar, nog niks. Vier jaar, vijf jaar, zes, zeven, acht, nog altijd niks, geen kinderen. Zij werd knorrig, bitter en beest. Zijn eeuwig stoefen werd ze zoo moe, dat ze hem afsnauwde eer hij aan 't derde woord was. Hij had in 't dorp, de kerk en de school al zooveel pluimen moeten laten, maar zij plukte hem heelegans. De goeie Sebedeas droeg emmers kolen na de school en schrobde het achterkoerken. Zij stuurde hem den hof in, die moest opbrengen, opbrengen. Hij beerde en mestte en daar werd hij dan weer fier op, op zijnen hof, zoo ligt er in heel de parochie geenen hof, hebde mijn erwten gezien? Die erwten had hij voorniet, dat had zij uitgevonden. Al de kinderen moesten een uitgeholde raap meebrengen, daar aarde in doen en vier erwten. Die werden in de school gezet, dan zagen de

jongens hoe dat groeide. Maar als de erwten uitkwamen zette hij ze in zijnen hof, goeiekoop zaad.

Alle jaren was er concours van 't gansche bisdom. In godsdienst. Eén jaar op de veertig heeft de meester met een van zijn leerlingen nen eerste prijs gehad. Hij heeft al de andere jaren vergeten en tot zijn dood van dien eenen prijs gesproken. Het was maar ne kleinen troost om veertig jaren lang getempteerd te worden, maar voor hem genoeg. De klas groeide aan met de parochie, daar is ne moment geweest, dat hij er met zeventig zat, ge ziet van hier, hij had meer dan de handen vol met ieder zijn peezen te geven, voor de les bleef er geen tijd meer. Toen gaven ze hem hulp, nen ondermeester, ne strenge serieuze, versch uit de normaalschool. Tegen dien discuteerde hij op de speelplaats over opvoeding, en heel dien duvel, hij kreeg nooit gelijk en hoe kwader hij zich maakte des te fijner glimlachte de andere, die had daar kop in. Het zat de meester dwars, dat het in de andere klas altijd zoo stil was en als hij zelf in Vlaandersche kolere alles overhoop bulderde, schudde de ondermeester het hoofd, omdat de kinderen hem maar half meer verstonden en hij zeide: de donder is weeral losgebroken.

Het duurde niet lang of er kwam nog nen ondermeester bij. Volgens dat ze zeggen moet de minister van gedacht zijn: zoo luttel kinderen mogelijk per klas, 't geen dat te verstaan is. Twintig kunde er nog in 't oog houden, maar begin eens met zeventig. Die twee meesters konkelfoesden dan ondereen en er ging geen speeltijd voorbij of ze zetten den meester eens goed in zijn garen. Hij ging tusschen hen in, grijs en al niet recht meer, maar geweldig met zijn armen en altijd rood en kwaad. De onder-

meesters pinkten eens tegen een. Maar als de meester maar effekens op de ruit klopte was hij kalm, hij liep er trippelend naartoe en lachte lief, maar zij zag zuur.

De meester werd oud en hij zag veel af van 't flissijn. Van de kinderen had hij nooit pleizier gehad, en ze zagen niet tegen hem op, ze geloofden hem maar half en wrokten allemaal voor onverdiende en verdiende kletsen. De inspecteurs hadden hem nooit eens geprezen, hij die 't zoo vandoen had. Er was niemand met wie hij klappen kon, als hij klapte moest hij overdrijven en dan lachten ze hem uit. Naar de staminee mocht hij niet gaan, wat denkte wel, daar geld aan uitgeven. Er kwam nog nen ondermeester bij, nog eenen meer om hem te tempteeren, en de oudste van de drie liep maar te wachten op zijn ontslag. Hij zou het geren gegeven hebben, maar hij mocht niet.

Toen kwam er nog eens ne grooten troost: het kruis pro eclesia et pontifice. 's Avonds was het feest, een serenade van de fanfare aan zijn deur en een toespraak. Heel het dorp stond daar rond de fakkels, allemaal gepakt en den meester genegen. Dat was nu den eenige keer dat er geren naar hem geluisterd werd zonder lachen en toen kon hij niet spreken. Het was kuchen, hm zeggen, eens in zijn handen wrijven en frutselen aan zijnen col, het was maar dank-u-allemaal, bij mij in de school geweest - groot en klein - en dat het te veel was, hij had maar zijnen plicht willen doen, voor God en vaderland, en zijn geluk was dat ze allemaal brave christen menschen.... Allee, zei de meester, 't is te veel voor mij, mersi.... en zoo bleef hij in de deur staan met zijn lijf vol flissijn, zijn mond in nen breeden verlegen lach open omdat hij niets

meer zeggen kon, en hij weende gelijk een kind.

Dien avond zeiden ze eindelijk eens dat hij toch nen brave mensch was, maar 's anderendaags lachten ze al omdat hij het lintje in zijn knoopsgat droeg.

Hij bleef nog altijd maar school doen, hij moest, tot hij niet meer kon, tot hij geenen arm meer kon omhoogsteken om iets op het bord te schrijven. Dan nam hij zijn ontslag, hij ging in een huis dicht bij de kerk wonen, de oudste ondermeester kwam in zijn plaats en trouwde.

Hij heeft niet lang meer kunnen naar de kerk gaan. Als dat al niet meer ging stond hij toch nog om half twaalf en om vier uren in de deur om de rij van schoolkinderen te zien uiteengaan en als er in den zomer eenen te rap zijn blokken en kousen uitdeed om barvoets te loopen, riep hij streng: ‘Goade voortsgoan!’

Eindelijk moest hij blijven liggen, opgeëten van 't flissijn. Ze zeggen, als ge hem kwaamt bezoeken, dat hij schreeuwde en tegen iedereen zei: gij waart ne goeie leerling, van uw jaar heb ik een aangenaam gedenken. Meester, hoe is 't er nu mee? Maar stillekens, zei de meester. Ze roepen mij joeng, 't is mijnen toer, de meester moet optrekken.

Ja ze riepen hem, maar zacht, en ze stonden daar ineens, de twee engelen en een van de twee sprak plechtig dat zij die anderen onderwezen hebben in de waarheid als sterren zullen schitteren in alle eeuwigheid. Het verwonderde den meester dat hij zijn flissijn kwijt was als de engelen hem een hand gaven en hij ging met hen op naar den hemel.

't Mislukte leven van Gust den Toekker

't Mislukte leven van Gust den Toekker

Tegen Gust den Toekker had de meester van leven niet veel gezegd. Wel zoo eens nen: ‘gij zult nog aan de galg sterven,’ maar dat was zoo maar een uitdrukking van den meester. Veel meer dan dat, heeft Gust uit de school niet meegenomen. Lezen, schrijven en rekenen kon hij al niet meer toen hij lootte. Hij trok er zich uit; zijn nummer was over de tweehonderd, dus dobbel en dik uitgeloot. Maar Gust verkocht zich.

Ze dachten allemaal, die zal ginder afzien bij den troep, maar daar is geen de minste apprentie van geweest. Gust was nen aardige, zoo ne zekere en nogal naar den diepzinnigen kant, maar anders hardi genoeg. Iedereen had eigenlijk wat schrik van hem, maar die hem goed kenden - dat waren er maar weinigen - die zeiden altijd: ‘dat kunde niet gelooven wat ne goeie joeng dat die Gust is.’ En daar moet wel iets van geweest zijn, want Gust heeft zich bij 't leger bizon der goed gevoegd; hij is er zes jaar gebleven, hij is drie jaar ordonnans geweest, nog wel van nen officier payeur als 't u blieft, hij heeft nooit cachot gehad en als hij eens naar huis kwam op verlof, sapristi wat ne schoone soldaat, en proper.

Die officier payeur hield fel aan om Gust bij 't leger te doen blijven, maar Gust zei: ‘mij dunkt

dat 't nu wel is, mijne Lutenant.' De reden was dat hij kennis had met een serieus en deftig meisje van goei boeren, eigenlijk ver boven zijn stand, want Gust was maar van gemeen soep. Maar toch, zoo ne jongen, de beste zouden hem gewild hebben. De troep had hem goed gedaan, hij kon zijn Fransch gelijk zijn Vlaamsch en hij had ne goeie portemonee, met zich twee keeren achtereen verkocht te hebben.

De verkeering bleef goed aan en in afwachting van den trouw ging Gust op den travo werken, een nieuwe spoorweg die gelegd werd van Vilvoorde naar Brussel. Bij die travomannen hebde vieze kerels; zatlappen, vechters en zoo. Gust hield zich nochtans op zijn stuk. Hij zou geene kapper te veel gedronken hebben en vechten, daar was nu van leven geen apprentie van.

Jaloezie is toch iets van den duvel. Een zekeren zondag na den noen botste Gust onverwachts op een groepke travokameraden, die zeker in de herberg al een statie of tien gedaan hadden. Een koppel van de mannen was volop plezant en de anderen hadden het ook al half zitten. En Gust van hier, Gust van daar, en nu gade met ons mee en zoo voort. Gust ging mee, dronk profijtelijk zijn glas, stond met zijn duimen in zijn vestzakken te zien naar de bedaagde boeren die zwijgend zaten te kaarten en dacht vergenoegd in zijn eigen; laat mij maar eens getrouwd zijn met Cecile, dan zit ik hier 's zondags ook te wiezen met de serieuze boeren, dan ben ekik zelf ne gezeten boer. Zoo wikt de mensch. Maar het werd avond en Gust was zijn gezelschap nog niet kwijt geraakt. De zatlappen lulden en dan komt er soms wat uit. Op 't leste ging het rechtstreeks tegen Gust en als dat niet hielp over zijn vrouwmensch. Houd uw

bakkes, had hij al eenige keeren gezegd en hij voelde zich krikkel worden. Het was de jaloezie die de zatteriken deed schimpen, hij bracht het te ver naar hun zin. De Mostaert, ne vieze kadee van de eerste goesting, kwam vlak voor hem staan. Voor wie moete 'k ik mijn bakkes houden, asteblieft, meneer Gust? Voor mij, zei Gust en begon stillekens te beven van koleire. En als ik uw bakkes es ne keer toe sla voor veertien dagen? Dan moete dat maar rap doen, zei Gust, of anders schiet ik u los door 't venster, op de kassei. Meteen kreeg hij een mot vlak in zijn gezicht. Ze vertellen ook dat de Mostaert zijnen poenjaar getrokken had en Gust wou omversteken. In alle geval, Gust greep razend ne stoel, sloeg de petroollamp van 't plafond en velde met den zelfden slag de Mostaert vóór zijn voeten. Die gaf geenen kik, knots deed zijn kop in den donker op de plaveien.

's Anderdaags werd Gust door vier gendarmen weggehaald. Hij heeft er vier jaar voor in den bak gezeten te Vilvoorde en te Vorst. Hij schreef schoone brieven naar Cecile. Een jaar lang bleven ze onbeantwoord en dan moet hij nen brief gekregen hebben van Cecile's broer en de anderen zeggen van den boer zelf: ‘Gust, het is niet meer vandoen van naar onze Cecile te schrijven om reden dat zij ten naaste week trouwt met iemand van Lippeloo, Joseph Van Praet.’

Als zijn tijd uit was werd het oorlog en Gust trok op. Hij zat met niets in en vocht gelijk de duvels. Maar bij den terugtocht uit Antwerpen was het geluk tegen hem en zonder dat hij het wist zat hij met zijn companie in Holland en moest zijn geweer afgeven. Jamaar zoo niet, dacht Gust. Hij ging loopen en zat drie dagen nadien weer in 't

bels. Maar geen apprentie van nog aan 't front te geraken, dus ging hij maar naar huis. God weet hoe hij van ginder achter in Vlaanderen weer in Brabant geraakte, maar op nen avond was Cecile in den stal aan 't doen dat Gust daar opeens achter haar stond en zei: ‘Dag Cecile.’ Zij had al twee kleine kinderkens en haar man was in den oorlog.

Dien avond ging Gust naar een herberg wat afgelegen. Ze lieten hem in de keuken komen en daar dronk hij zich zat. Ze wierpen hem wat stroo in den oven, Gust kroop er in en weende zich in slaap. Zijn moeder was al een jaar dood, hij had geen thuis meer.

Alle nachten ging hij uit stroopen, soms ging Lowie van Schelkens mee. Lowie droeg den lichtbak en Gust een zwaren tweeloop. Ik weet dat ik op mijn leven uitga, zei Gust, maar den Duitsch die mij zal trapeeren die zal ook moeten oppassen. Met wie moet ik nog inzitten? Zoo dag en nacht in gevaar te zijn van ontdekt te worden, maakte hem woest. Eens patste er een kogel vlak neven hem in een boom. Vooral in den nacht doet dat maar vies en Lowie van Schelkens dierf niet meer meegaan. Gust trok er voortaan alleen op uit. De oorlog bleef maar duren, ik moet er toch aan, zei Gust, en met wie moet ik nog inzitten? Hij zwierf met zijn geweer over de akkers en langs de beek. Een maand en toen, in den nacht, pats neven hem in de rapen. Maar Gust zag ze staan, de smeerlappen, op het brugske van de beek. Hij legde zich op zijn buik, schoot twee keeren en had ze liggen. Hij ging loopen, maar nondekeu, van nen heel anderen kant schoot een straffe lichtstraal schichtig zoekend over het veld. Hij liet zich in een voor vallen, trok zich voort naar het kasteelpark, kroop

een eind door de gracht, dan de berm op. Hij zette zijn geladen tweeloop tegen den prikkeldraad, kroop er onder door, stond recht, trok zijn geweer tot zich, maar de haan haperde ergens en het schot ging af vlak in zijn borst, een gat van een vuist groot. Hij was zoo slaggelings dood, dat zijn ziel zijn dood lichaam zag vallen. Twee engelen stonden naast hem en zeiden: ‘Dat hadt ge niet gedacht, he Gust.’ ‘Neen,’ zei Gust en werd bang voor de hel, maar de engelen keken hem compassieus en vriendelijk aan. ‘Ik had met Cecile moeten kunnen trouwen,’ zuchtte hij. ‘Ja, Gust,’ zei de engel zacht, ‘maar om uw goesting te krijgen zijt ge op de wereld niet. Maar ge hebt veel afgezien, Ons Heer verstaat dat.’ Gust werd onzeggelijk rustig en gelukkig en hij zeide: ‘ik ben zoo blij dat 't gedaan is.’ De twee engelen namen hem mee.

Soo de Kommer

Soo de Kommer

Toen vader De Kommer stierf van ouderdom (van ouderdom, want geen ziekte had hem omver gekregen, het was maar een beetje hoest dat hem de krak gaf) zei Soo De Kommer tegen zijn zuster: nu blijfde gij maar bij mij en Tist. Maar Melanieken had ons Lievrouwken niet méér beloofd dan thuis te blijven tot vaders' dood. Zij vond dat die twee jonge kerels maar moesten zien wat ze deden. Zij had zelf al negen jaar kennis met Meeskens' Lowie en het moest er toch eens van komen en ze hadden zoolang op vader gewacht en nu nog thuis blijven zeker voor die twee groote lummels, merci. Ze trouwde en Tist en Soo De Kommer zaten daar. Het was een treffelijk kossaarderijken met een messing en een steenput voor de deur, maar wat is de schoonste doening zonder een vrouwmensch? Daarom zei Soo De Kommer tegen zijn broer: Melanie weg, nu moette gij trouwen. Tist antwoordde schamper: Gij zult mij iet zoeken zeker, leubbes? maar Soo deed zijn mond niet meer open en daar bleef het bij.

Met Soo was moeilijk huis te houden. Niet dat hij last verkocht maar hij deed precies of hij gansch alleen op de wereld woonde. Hij deed maar eenige keeren 's jaars zijn mond open om iets te zeggen, als men hem aansprak deed hij of hij

't niet hoorde en het werk regelde hij stommelings naar zijn eigen zonderlingen zin. In de herberg kwam hij nooit en zijn avonden bracht hij door met de boeken. Soo had vier boeken: de Duizend en een nacht, De Bende van Jan De Wit, de Uitvoerige Beschrijving van de foltertuigen der christene martelaren en een dik oud boek dat zelfs Tist nooit in handen heeft gekregen. Daarbij las Soo de Kommer dagelijks Het Nieuws van den dag en als hij die gazet uitgelezen had vouwde hij ze toe en grinnikte hoorbaar. Dat grinniken klonk zoo schamper, hoovaardig en hatelijk dat het Tist letterlijk razend maakte. Gij sakkersche zot, wat wilde hebben met dien valschen lach, botterik!

Alles, maar een botterik was Soo niet. In de school had hij eerste prijzen gehad en, zoo weinig als er uit hem kwam, kont ge toch hooren dat hij veel wist en veel nadacht. Toen de Boerenbond gesticht werd op het dorp weigerde Soo lid te worden. Dat gebeurde in het herberghuis tegenover de kerk. Boer Maertens, een van de rijkste boeren, vroeg hem: Komde gij niet in den bond? Als ge er gij uitgaat, zei Soo. En waarom moet ik er uitgaan? Soo draaide zich om: dat zulde gij zelf wel weten. Hij ging en had nog niet eens een pint bier gevraagd. Zoo'n beest! Maar nog geen jaar later kwam het uit. Boer Maertens werd wegens bedrog uit de commissie gezet en uit den bond gesloten.

Soo De Kommer ging alle maanden te biechten als er een vreemde pater kwam. Bij een Jezuiet heeft hij eens een uur in de biechtstoel gezeten en daar lachte het volk mee. Zou hij dààr dan gesproken hebben, of hoe had hij anders den pater zoolang aan den klap kunnen houden? Alleen Tist lachte daar niet mee. Als die zat was zeide hij: Onze Soo?

Veel verstand maar geen geloof, man. Onze Soo is ne goddelooze mensch.

Het werd oorlog en alleman vluchtte, behalve Soo. Op een morgen verschenen vier Uhlanen in het verlaten dorp en Soo die aan 't dorschen was en meende paarden te hooren draven, ging in de schuurpoort eens zien of ze daar nu waren. Lap, vlak boven zijn kop sloeg een kogelken in den muur. Hij ging binnen, pakte een riek en liet ze komen. De vier ruiters reden stapmaats voorbij. Soo sprong buiten, stak een Uhlaan zijnen riek in den rug en riep: 'k zal ekik u leer en schieten, begot! Ge verstaat er u niet uit dat hij niet doodgeschoten werd en toch is het zoo. 't Waren vieze mannen die Duitschers. Ze sloegen hem van zijn zelven en voerden hem op hun paard mee. Het volk dacht vast dat hij dood was en na den wapenstilstand liet Tist voor hem een mis doen en gaf ook tien frank om hem met naam te laten afroepen voor het zondagsgebed met de andere overledenen der parochie.

Maar op een avond in December om een uur of acht, Tist zat wat patatten te schillen, kwam Soo ineens binnen. Hij zag er wel zestig jaar uit en stond daar wat in twee geplooid in de deur. Alles wat hij zeide: Nu heb ik afgezien se Tist, en hij zette zich en zuchtte. Soo joeng, zijde gij dat? - Ja, ja, dat ben ekik; en omdat Tist over zijn oogen veegde voegde hij er bij: 't is al goed, zwijgt maar.

Wat hij allemaal afgezien had heeft hij nooit aan iemand gezegd. Eens heeft hij zich aan tafel iets laten ontvallen, toen Tist over de roode Krügerpatatten kloeg. ‘Ginder hebben ze goei patatten.’ Ginder, zei Soo. En in den zomer was hij met Tist aan 't pikken, hield zijn hand dertig centi-

meter boven de korenaren en zei: Ginder stond het koren zóó. Meer niet. Maar hij was kapot. Hij verdroeg geen eten meer, hij dubde nog meer dan vroeger en hij ging naar geen kerk meer. Tist kon hem daarover ruw aanpakken, de onderpastoor kwam gedurig zijn best doen maar dan grinnikte Soo, nu nog schamperder en bitterder. Ge weet niks, zei Soo, zwijgt. En Tist: Gij weet àlles, zeker, groot verstand!

In het najaar viel Soo ziek. Wat is 't joeng? Soo antwoordde: Te naaste week ben ik weg. De onderpastoor kwam en niets hielp. Soo bleef grinneken en zwijgen. Het volk sprak van niets anders en Tist schaamde zich dood in zijn plaats. Toen hij dan sterven ging begon Tist hem uit te schelden. Nu ligde daar te kreveeren; gelijk nen hond kreveerde, schandaal van 't dorp! Nu ligde daar, gij goddelooze stinker, met uw groot verstand, wat zijde er nu mee? Recht naar d'hel gade! Soo vloog plots overeind en schreeuwde ontzettend: wat da 'k ik in mijnen kop afgezien heb... maar meteen zat Tist al op hem om hem in 't bed te houden en hij moest er hard tegen vechten. Een minuut, de reutel brak met een snak en Soo bleef dood onder zijn handen.

De ziel van Soo zag de twee engelen die hem kwamen halen bij het bed staan. Hij bezag ze lang, zijn sombere geest ging open en hij zeide: nu zien ik dat het katholiek geloof echt is. Een der engelen sprak: ge hadt het goed voor, dat weten we wel, maar zoo geheel uw leven zwijgen! Ge hadt moeten spreken, Soo. Soo, die heel zijn leven niet geweend had, begon nu te weenen en te snikken: dat ne mensch zoo kan mis zijn! De engel bukte zich, kuste het medalieken van O.L. Vrouw dat op de borst van het lijk lag, en de zes litteekens van

bajonetsteken en het voorhoofd dat zooveel verdriet had afgepeinsd. Hij weende, ook de andere engel weende en ze namen Soo zachtekens op en ze zeiden: Sukkelaar, kom.

De Mops

De Mops

Gusken De Vilders' Trezeken was nog geen achttien jaar toen ze op ne schoonen Zondag in de hoogmis voor haar eerste gebod afgeroepen werd met ne joeng van Hum. De menschen bezagen malkander en konden het niet gelooven. Maria Theresia De Vilder! Achter ne pilaar zei een boerin tegen de meid van Vleeschhouwers: ‘Zou dat Vilders Finneken niet zijn? Die heeft kennis’. Daar moete ook stoem voor zijn; Maria Theresia, kunde gij daar Finneken van maken?

De moeder zelf was er voor verlegen. Dat ge ze zoo rap laat trouwen, Fieken. En ze zei: Ja menschen, wat doede gij, joenk en zot, dat is nog niet slimmer.

Het meisje zag er bij lange niet zot uit, het was een pront en vlijtig ding, goed opgebracht en 't werken gewoon. De joeng van Hum was ne straffen blok. Niet groot maar geweldig breed en rond, ne kop als ne kegelbol, kleine oogen, een laag voorhoofd en zwart haar vol weerborstels. Hij was zoo kort van nek dat er geenen col op hield en als hij ging wiegden zijn armen een eind van zijn lijf af. Hij was nog niet goed in het dorp of hij had zijnen bijnaam al: de Mops, en hij werd niet anders meer genoemd.

De Mops moest wat centen gehad hebben, te

Vilders deed het, wat dat aangaat, niet wreed, en ze kochten zij toch maar een proper gedoentje van dik in de drij duizend frank, ik spreek van vóór den oorlog. Alleman keek op. Dat ne joeng, die zoo wel was, iets van Vilders was komen halen! Hij had toch even goed naar 't beste boerenmeiske kunnen gaan. Ge ziet toch dat de liefde blind is, zei de boer en hij kuste zijn kalf.

De Mops zei niets. Het was of hij niet in het dorp was. Hij dronk niet, kaartte niet, ging bij geen baffers, geen oud-soldaten, geen fanfare, geen duivenmelkers, geenen velobond, geen genootschap van O.L. Vrouw van Scherpenheuvel, geen Xaverianen, niets. De Mops sloeg zijn kruizeel om, zette zijn voeten wat buitenwaarts en joeg forschig zijnen mestkruiwagen door het slijk en 't mulle veld. De Mops ploegde en op de keering lichtte hij met één zwaai de ploeg van grond, bijna tot aan het ander eind. Hij witte zijnen gevel, zijn stalling, zijnen boomgaard. Hij zaaide en het was precies of hij met elken haal ne molen met de wiek in gang zette. Ze lachten er mee, maar allee daar was niets van te zeggen, de Mops was ne properen boer en nen brave vent, zoo 't schijnt, Trezeken was er gelukkig mee, ze zong aan heuren afwasch, 's noenens als het stil is, dat ge 't ver kont hooren. Ze verdienden meer dan hun brood. Het was haar wel eens te stil in huis. Als ze zoo 's avonds graag eens wat zou geklapt hebben en er was geen stom woord uit hem te krijgen, schold zij hem wel eens uit: wat voor ne mensch zijde gij, zoo nen botterik, doet uw bakkes eens open, stoemmerik dat ge daar zit, buffel! Ik ben ekik nog joenk, zei ze en snotterde, van leven geen aanspraak heb ik van u. Dan maakte de Mops zich kwaad en als hij zich kwaad maakte

riep hij telkens hard: Wat is dat met u altijd? Meer niet en dan stond hij op en ging slapen. Trezeken troostte zichzelf: als ze maar eens een kindeken had. Ze liet de kous halfgestopt op haren jongen eenzamen schoot liggen en zat daar lang te glimlachen, wel een uur. Ta da, zei ze, ta da, mijn zotteken, ta da. En dan verschoot ze en ging ook slapen.

Maar er kwamen geen kinderen en ze waren nu al vijf jaar getrouwd. Weer begon de winter, buiten viel sneeuw. Ze hadden om zeven uur gegeten, nu was 't half negen, er was geen woord gesproken. En opeens, zonder de minste reden, springt de Mops koleirig op en hij schreeuwt: Voor wie werk ik, dedju? Hij slaat het scheel van de stoof kapot en gaat slapen. Trezeke meende dat ze doodviel van 't verschieten. Ze liet de kous gestopt op haren eenzamen schoot vallen en het duurde lang eer ze kon schreeuwen: oeieoei, oeieoeieoeie. Ze zat onder de lamp gelijk vervloekt en vernietigd. Over vijf jaar deed ze daar nog ta da!

Van toen af werd ze klein voor hem; ze zag hem liever omdat ze wist dat hij er ook verdriet in had. Ze sliep zoo vast niet meer, kookte altijd wat hij 't liefst at en alle Zondagen rijstpap. Frans, hier is nen nieuwen hemtrok, zei ze. Op een nacht schoot ze wakker en hij sloeg haar hard. Ze kermde in 't fluwijn en hij sloeg maar wilder. Toen riep ze schuldig en ongelukkig: Frans, gade mij doodslagen? en hij hoorde zijnen naam en was wakker. Ze vroeg: droomde ge, Frans? Ja, zei de Mops beschaamd. Hij had maar gedroomd en zij had gemeend dat hij haar zoo haatte.

Meer zag ze niet aan hem en ze lette er pertang goed op. En ze zou jaloersch geweest zijn als hij

een voet uit de deur had gezet, maar dat deed hij niet. Ze bemerkte niets particuliers aan hem dan dat hij elk jaar tegen den uitkomen onrustig sliep, droomde en woelde.

Haar docht dat het sleet, dat het niet meer in zijnen kop speelde. De jaren gingen voorbij in werken en zwijgen. Maar ne zekeren morgen in den uitkomen stond de Mops op en hij lachte hard in 't beneden komen, van boven tot in 't waschhuis. Wat hij nu gedroomd had, Trezeken, daar hebde (vloek) geen gedacht van (vloek)! (vloek) dat graaide (vloek) in geen duzend jaar. Trezeken verschoot geen beetje dat hij zoo welgezind was en op twee minuten tijds meer zei dan anders op vijf jaar. Maar wat ne raboestige worde gij nu van zoo wreed te vloeken? Kunde gij dat niet gezegd krijgen zonder ruige woorden? En dat hij nu al vijftien jaar gezwegen had. maar dat ze nog liever had dat hij zweeg dan dat hij vloekte. En hij: wat kon hem dat schillen (vloek) als hij (vloek) maar plezier had. Hij had gedroomd dat ze gerenueerd waren, dat Suskens' Peer zijn land teruggetrokken had. - Wat voor land? vroeg ze. - Ne begot, zei de Mops, 't land da 'k gekocht heb. - Hebde gij land gekocht? vroeg ze. - Dedju, stoof de Mops op, dan is 't uw schuld, 'k heb u al lang in de gaten, schandaal dat ge daar staat, en hij stak mij daar ne speek af van vijf minuten tegen Trezeken, allemaal met godvers en de leelijkste vloeken. Iets dat op niks trok. Zij stond te rillen op haar beenen en ze dierf niet vragen wat op haar lippen lag. Of hij zot was. Ze draaide zich duizelig om en ging in den stal doen. Van onder de koe loerde ze af wat hij deed.

Hij deed niets dan naar het veld gaan met een

hak op den schouder. Zij hoorde niet dat hij binnensmonds sprak, nu sprak de Mops, nu kon hij niet zwijgen. En als hij zoo een dik uur had staan patatten aanaarden kwam Suskens' Peer door de voren naar hem toe en zei: Gij zijt nog ne man dat ge mijn patatten komt aanaarden, Mops. En de Mops: wablief? Dat ge nog ne man zijt, zei Suskens' Peer, van mijn patatten te komen aanaarden. Ah, zei de Mops en pinkte slim naar Peer. Hij ging op zijn eigen veld aanaarden.

Tegen Trezeken pinkte hij ook. Als zij rechtover hem aan tafel zat en ze bezag hem, pinkte hij eens en lachte half. Hij wou zoo zeggen: ik ben der achter geraakt, ik weet nu hoe ze 't gelapt hebben. Dat pinken en dat lachen maakte Trezeken toch maar zoo bang. Frans, zei ze zachtekens, moederlijk, met heel haar hart, wat wilde daar nu mee zeggen, joeng, met dat pinken? Frans boog zich over de tafel en sprak van een noveen te doen en iets in den offerblok te steken. Daar zijn toch geen bewijzen van, 't is tusschen mij en hem. Lezen was het beste. Haar brood bleef achter in haar keel steken, het wou niet door. Frans was zot, Frans miste! Hij zal toch wel geen kruikske genever of geen flesch franschen versteken hebben zeker, hij zal toch niet heimelijk drinken zeker, hij zal toch niet verslapt zijn zeker, met dat werk allemaal in den uitkomen, hij zal toch wel niets aan de hand hebben zeker, met de een of de ander. En als ze dan alles ten einde af gepeinsd had, Heere God, Jezus Maria bevrijd ons daarvan! Het is toch dikwijls dat het zoo moet zijn, ineens viel het haar in van haar geld te tellen, ai Jezus, geld weg!

Ze ging zijnen zondagschen tenue aftasten. Niets. Ze bleef tot middernacht wakker liggen, schoof

stillekens onder het deksel naar het voetenend tot ze met haar hand aan zijn vestzakken kon, de vest hing aan de sponde; maar opeens vloog hij recht, ze ging mij ne patotter met haren kop op den plansee, hij pakte zijn vest onder den arm en in zijn slippen liep hij naar buiten. Te middernacht in zijn slippen schoot de Mops het veld over, recht naar de kerk. Op den dorpel van 't portaal viel hij op de knieën met het geld in zijn handen en hij deed drie keeren den beeweg rond de kerk. In vollen draf kwam hij terug. Trezeken verwachtte zich van doodgeslagen te worden. Had hij het maar gedaan. Als het geen zonde was, ik zou ons alle twee vergeven, lieven Heerken, haal ons toch alle twee. De Mops bad voor het bed zijn morgengebed en als hij goed en wel weer neerlag, smeekte Trezeken hem haar alles te vertellen, dat zal u verloechten, Frans, Franske, toe joeng. Maar zoo fijn was de Mops wel dat hij heur niet verklapte hoe schoon hij 't spelleken doorzag. Hij had dat land gekocht, betaald en nu zeiden ze dat het niet verkocht was en het geld was hij kwijt. Eerst had hij gewerkt voor de kinderen, maar daar hadden ze hem ook mee gekoejonneerd. Dan had hij zich willen opwerken, sparen en sparen om al het land rond het zijne te koopen. Jarenlang gewerkt. Hij had het eerste stuk gekocht en nu lapten ze hem dàt. Maar daar zei de Mops allemaal niets van, zoo fijn was de Mops wel en hij zei, nee nee Trezeken, zooveel maak ik er niet in, vivan de Goddelijke Voorzienigheid. Hard werken en sparen en als 't nog eens voorkomt eerst alles op papier. Geen serfetuten nie meer, eerst alles op papier. En terwijl hij dat in den donker lag te vertellen, pinkte hij zoo voor zijn eigen en hield verdekke goed zijn vest in 't oog.

Maar Frans, zei Trezeken, dat geld langen, joeng, waarvoor is dat dan? Rap als de bliksem vroeg Frans, en hij hijgde opeens, of het geld gelangen was. Frans, zei ze, da weete toch wel. Maar nee, hij wist het niet en zweeg. Hij pinkte in het duister en zei: slaap maar. Toen lag hij daar kapot, ze waren hem te machtig, nu was het nieuwe geld dat hij aan 't sparen was alweer gestolen.

Tot een uur of vier lag hij daar en toen had Frans er toch al weer iets op gevonden. Hij sloop op zijn teenen naar de schelft, ging met ne langen teugel het leerken op, trok het leerken boven, zette het tegen den nokbalk in 't hoogste van 't gebint, bond daar zijnen teugel vast, kwam van het leerken af, zette het weer op den grond, maakte een goei strop, glimlachte slim, pinkte eens, deed de strop goed aan zijnen nek en hield ze met zijn kin goed liggen, want moest ze over uwen kop schieten, ge zoudt nog leelijk kunnen vallen. Opeens zag hij Suskens' Peer onder hem op den dorschvloer staan lachen. Uit den weg, schreeuwde de Mops, of ik spring op uwen kop. Hij sprong en terwijl hij met een korten krak het vas af viel, was het Suskens' Peer niet, maar de twee engelen die hem pakten en zeiden: Frans, wat doede gij nu? Frans zag zijn kadaver daar bengelen, hij stond daar en kon geen gebenedijd woord spreken. De engelen zwegen en het duurde zeker vijf minuten eer de Mops bibberend zei dat het een leelijke missing van hem was. Ge verstaat toch goed, zei de Mops, dat ne mensch zoo iets niet doet als hij bij verstand is. En de engelen: Als we dat niet verstonden, Frans, gingde nu met ons niet naar den hemel, joeng.

Maar de schande was och arme voor Trezeken.

Onnoozel Leven van Gielen

Onnoozel Leven van Gielen

Als ze te Rikske Vinckens hunnen Gielen kochten, hadden die daar al zeker een stuk of tien kinderen loopen en twee dood; ja zoo ging dat in dien tijd, nu is vier al veel. Ze zeggen dikwijls dat de laatste maar een scharrelingske is, maar dat is bij lange niet altijd waar, ge zaagt dat per exempel aan Gielen, een ferm kind, allee het mocht gezien worden. Had die zijnen oppas een beetje kunnen hebben, hij was een van de prontste jongens van de parochie geworden. Ge zaagt het, dat kind wou mee. Toen kwam daar ineens die schrikkelijke ramp, het is lang geleden, maar een mensch peinst er nog op, het is precies of het maar van gisteren was: die gruwelijke typhus. Op een twee drij was dat huishouden verwoest, vader en moeder en drij van de grootere kinderen dood. Op veertien dagen gezond en begraven, zoo iets mocht onze lieve Heer toch niet toelaten; maar allee ne mensch is toch maar op de wereld om af te zien, ge hebt het niet gelijk ge 't wilt en ge moogt gij ook komen waar ge wilt, 't is overal iets.

De zuster van Mena kwam nu bij dien hoop weezen wonen; dat was de weef van een schoenlapper die drie jaar met de suikerziekte gezeten had, ook een leelijke ziekte. Hij vrat gelijk ne wolf, ne marktkorf peren op nen achternoen en de maal-

tijden navenant en toch werd hij zoo mager als een hout, hij is er moeten van optrekken. We zullen van Rosalie geen kwaad spreken, het is al schoon dat ze zich de kinderen van haar zuster zoo aantrok, veel zouden het niet doen. Het mensch was geen kinderen gewoon en dan in zoo nen nest vallen. En de een vrouw is de ander niet; Mena was de oppassendheid zelf en Rosalie was meer naar den gemakkelijken kant. Zoo kreeg Gielen op tijd zijn verzorging niet, seffens had hij ne kop vol rappen en zweeragie. Als ge daar ne keer mee zit, geraak er maar af, ge zit te schreeuwen in uw miserie en van 't een komt 't ander. Een kind dat zijn verzorging niet heeft krijgt van alles. Maar hij bleef toch leven. 't Werd nog ne struische joeng, maar leelijk, scheel, geschonden van de pokken en op zijn bovenlip had hij een vieselijk litteeken, precies bloot vleesch met een dun rood velleken over. Maar 't ergste was dat het verstand van Gielen in al die ziekten gebleven was. Gielen bleef ne snul.

Nog een geluk dat hij voor de rest lijf genoeg had. Dat ze in de school niets met hem konden doen, och Heer wat is dat al. Gielen had absoluut geen geleerdheid en hij bleef zoo simpel dat kinderen met hem de zot hielden. Na zijn eerste communie ging hij 's morgens naar den trein van vier uren, 's avonds om half acht terug. Dan een telloor pap en een telloor patatten binnenspelen, buiten wat tegen den muur staan of binnen op een stoel zitten, slapen gaan en maar zien dat ge er uit kunt. In den trein pakten ze zijn kruiksken en boterhammen weg, zonder dat hij het wist en dan kreeg hij ze terug met ne schoenzool of een stuk karton tusschen zijn brood. Sloegen ze een ruit kapot dan zeiden ze: ‘garde, 't is dezen hier’ en het ging van

zijnen pree af. Hij was gelukkig met een pruim tabak en dan gaven ze er hem een die vol peper zat. Ge hebt daar altijd een paar groote jannen bij en die sloegen hem zoo maar in zijn gezicht voor 't minste dat hij zei. Zwijg, gij snul. Zijn broers hadden het gauw opgegeven zijn partij te trekken. Nu moet ge u zelf maar weren, zeiden ze, ge zijt toch geen kind. Het deed hem goed dat hij zoo mannelijk toegesproken werd en hij zei: ‘ik zal nog eens eenen kapot maken, die zal der ook van staan zien.’

Een zaterdagavond kwam hij met den laatsten trein af, om elf uur, hij had overwerk gehad. Drie werklui van een dorp verder, schoelies eerste klas, zaten met hem alleen in den trein. Ze vroegen hem hoeveel hij getrokken had en hij begon het te tellen in zijn portemonee. Ze pakten hem dien af en gaven hem leeg terug. Gielen stond recht en nu was 't gemeend, maar meteen sloegen ze hem dat hij tegen de bank vloog en weer zat. En toen begon hij te schreeuwen. Alle drie stonden ze rond hem te lachen gelijk zotten. Als hij thuis binnen kwam zei hij dat hij ze alle drie kende en ze zou kapot maken en hij begon weer te weenen. Die mannen, zei hij, maar hij wist ze niet te noemen. Zijn broers kenden ze 's maandags seffens: ze kregen vanzelf de pree, het was maar een farce geweest. Toch deden ze heel den wagen nog eens lachen om Gielen die geschreeuwd had.

Voor alleman kwam de tijd van vrijen en trouwen. Rosalie zat daar nog rap met Gielen alleen, dat was haar belooning: met nen halven zot blijven zitten. Eenige jonge kerels maakten Gielen wijs dat hij moest trouwen met Mieken van den maalder, een meiske van zijn jaren en nog snuller dan

hij. Dat is een zottin, zei Gielen, ik wil ze niet. Maar allee ze had hem afspraak gegeven, Gielen, zoo gade toch niet bestaan van dat meiske te laten wachten. En ge moet ze ne kus geven. Gielen zei: dat ziede van hier. Maar hij ging toch.

Ze hadden haar ook opgemaakt. Zij had haar pop meegebracht. Het was een zondag na 't lof en ze zaten op den grachtkant nevens den steenweg. ‘Is 't geen schoon kindje?’ vroeg ze. Gielen zei: ‘Een pop is dat, zottin.’ - ‘Gij zijt ook ne zot,’ zei ze. Hij wierp de pop in de gracht en lachte. Ze viel op hem aan en sloeg hem, maar hij was ander pataten gewoon, legde zich op zijn buik in 't gras en liet haar slaan. Daarna begon zij haar kindje te vertroetelen. Ineens floot hij op zijn vingeren, zoo hard dat Mieken van schrik opsprong en ze vroeg hem: zijde gij ook sterk? Hij zette zich recht tegenover haar, legde zijn vingeren tusschen de hare en wrong haar handen om. Ze huilde van de pijn en hij lachte. Als hij ze losliet pakte ze een steen en smeet hem dien van dichtbij op den kop. Hij wou niet laten zien dat het pijn deed, stond op, zei dat ze een ros was en ging. Onder zijn klak groeide een dikke buil.

Daarmee was het gedaan met vrijen, maar jaren lang werd Gielen er om bespot.

Gelukkiglijk geraakte hij van dien travo af. Ze zouden hem daar nog stapelzot gemaakt hebben. Een rijkgeworden voddenmarchang, die nu ook commerce in huiden ging doen, had meer werkvolk noodig en dat was nu juist wat Gielen moest hebben. Ook Rosalie was blij dat hij zijn werk dicht bij huis gevonden had, ze kon hem nu in 't oog houden.

Nu had Gielen geen ploegbaas meer die hem

van alles de schuld gaf, geen makkers die hem mishandelden en hij werd zoo dankbaar jegens Mijnheer Armand dat hij hem 's zondags voorstelde ratten te gaan pakken, en tusschen die beestenvellen zaten er nogal wat. Dan trok Gielen er met Fox, den hond, op af en hij wist ze zitten. Een voor een verstapelde hij de huiden of het kwaad ijzer en zooveel als er van onder uit schoten bleven er dood. Hij liet er zich met heel zijn lijf op vallen en soms neep hij er in elke hand een kapot. Fox hield de wegloopers liggen. Nooit waren ze uitgemoord en ze schenen nooit te verminderen, ze krioelden in die vijf magazijnen en de sloot daarachter. Zoo betoonde Gielen elken zondag zijn genegenheid. Hij had er eens 45 gepakt en toen kreeg hij ne frank.

Toen het tweede kindje van mijnheer Armand geboren werd, mocht hij zich ook weer zat drinken, maar hij moest toch met een geladen wagen naar de statie. Onderweg liet hij het leizeel schieten, wou er nog naar pakken, viel van den bok en het wiel reed over zijn knie. Een baal vodden, hard opeen geperst, die er achter aan hing gaf hem nog ne goeien duw op zijn hart. De paarden gingen voort, nog tien minuten ver, en bleven uit gewoonte aan de statie staan.

Gielen lag een jaar te Antwerpen in 't gasthuis en daar was het zoo goed als in den hemel, zeide hij, van soeur Alfonsine mocht hij sjikken, dat was een goei zuster. Het been in de rechter broekpijp stond in een driehoek en was maar nen arm dik meer, en hij zei dat hij geenen asem meer had. Hij pikkelde op een stok en zei dat ze hem verassereerd hadden. Hoe dat ineen zat wist hij niet. Werken kon hij niet meer, maar hij zette zich met Fox

tusschen de stapels, verjoeg de ratten met zijn stok, sloeg ze dood en die dicht genoeg kwamen had hij vast. Om iets bij te verdienen trachtte hij al wat vodden te krijgen en als 't een trouwdienst was van wat meer, ging hij in 't portaal van de kerk met een rooden zakdoek over de schoenen van de trouwers vegen en dan kreeg hij iets.

Eindelijk had ons Heer compassie met Gielen en na nen tienurendienst in de maand Mei, terwijl hij moeizaam op zijn knie zonk, zich bukte en den schoen van den bruidegom veegde, liet Hij opeens zijn hart breken en verloste hem van zijnen korten asem. Gielen zag zijn lichaam dood op een knie zitten wankelen en vallen en hij wou de fooi aannemen, maar een van de twee engelen achter hem zei: ‘laat hem het maar houden, Gielen.’ ‘Het is een briefje van vijf frank’, zei Gielen. De engel zei: ‘wat is dat al!’ Gielen keek hem aan die zoo durfde spreken over een briefke van vijf frank en zag dat het een engel was met nog nen anderen. ‘Gaat ge niet mee’, zei de engel, ‘in den hemel is 't nog veel beter dan in 't gasthuis.’ Dat overtuigde Gielen en hij nam het direct aan.

Droevig Leven van Rozeken

Droevig Leven van Rozeken

Het een gaat mee, en 't ander tegen, Celia Verbesselt, dat mensch heeft van alle twee goed heur paart gehad. Brave kinderen, daar valt niks van te zeggen, wat de bravigheid aangaat dat nam uit. Ik weet zelf niet juist hoeveel ze er gehad heeft, was 't geen negen? Ze hadden een ferme boerderij te Molhem en toen geraakte haar man aan den drank. Er moet iets geweest zijn met een erfenis langs zijn ouders kant, wat bedrog of vervalsching; een van zijn nonkels moet daar nogal voor gewerkt hebben te Brussel, allee Celia's vent moet daar zelfs een maand of twee voor gezeten hebben en volgens 't schijnt onplichtig. Hij moet dat niet meer kunnen vergeten hebben, hij is beginnen te zuipen. Ge hebt gij menschen die zat braver zijn dan nuchter, maar die van Celia, als die zat was, dat was nu effenaf ne razige stapele zot. Hij sloeg met wat hij in hand had 't is eender wie neven hem stond, zijn vrouw zoowel als zijn kinderen.

Als dat spelleke al een dik jaar aan de gang was, viel Rozeke, het oudste van de meisjes, ziek. Rozeke was in de Confergatie van Ons Lievrouw, ze mocht voor den eersten keer het beeld dragen in de processie en ginder aan den ommedraai, daar aan Schellekens, heeft ze later verteld, in 't verpakken van den draagdissel, kreeg ze zoo ineens een specie

van verschot in heuren rug. Allee en zoo zeer doen, dat ze 't moest opgeven en bekanst niet meer thuis geraakte. Daar is Rozeken verschillige keeren van aan de dood geweest, groote specialisten van Brussel hebben aan haar gemeesterd, ze heeft zij zeven Godsgenadige jaren in heur bed gelegen, een jaar lang op een eiken plank van zeker drij duim dik en twee jaar heelegans in de plaaster gegoten. Ze was er zeventien toen het begon en bijna vijf en twintig als ze weer opstond en ze had van in 't begin gezegd dat ze alles verdroeg om boet te doen voor haar vader. Het was precies of ons Heer zoo'n akkoord had gemaakt met haar, precies of Hij niet toe stond dat heur vader nog kwaad deed als zij er niet meer voor boette, want ze was nog niet fraai op, of de boer kreeg een beslag. Allee Rozeken's bed was nog niet koud of ze legden hem erin, halflam en simpel. Hij stond nog twee keeren wat op, de eerste keer sloeg de geraaktheid hem rakelings neven de stoof tegen den vloer en den tweeden keer doodde ze hem in zijnen zetel.

In dien tijd kwam Rozeke's oudste broer, Sus, eenigte zondagen achtereen hier op de parochie, te Lauwers, ja de joeng zocht wat goed ver van huis te vrouw te gaan, als ge thuis met zoo'n miserie zit, kunde gij in de geburen niks serieus krijgen. De oude Lauwers en zijn vrouw woonden toen nog op hun hoeve met Stansken, Jef was juist uitgetrouwd te Malderen. Maar Stansken is immers altijd een door en door serieus meisken geweest, vond ze heur goesting niet of had ze geen goesting, in alle geval ze zei tegen Sus vriendelijk van heur maar uit zijn gedacht te zetten, want ze ging naar 't klooster. En ze is gegaan. Maar als ze weg was, ging Sus nog eens naar Lauwers. Wat zij twee oude

menschen nu van zin waren? 't Gedoen verkoopen, en dan gingen ze bij hunnen Jef. Sus vroeg opsie op het gedoen en in de week kwam hij het koopen.

Zoo zijn de Verbesselt's naar hier gekomen als de boer dood was en Rozeken genezen. Dat maakt dus dat hier niemand Rozeken ziek gekend heeft. Ze zag zij wel wat bleeker dan de boerenmeiskens door den band, maar dat maakte heur maar schooner, schoon was ze. Ze werkte nooit op 't veld, ze deed het huishouden, nog niet eens in 't stal doen, ik geloof wel niet dat ze dat kon.

Het ging Celia hier goed op alle manieren. De miserie was vergeten, hier sprak er niemand over, en zoo'n brave serieuze oppassende kinderen, het was schoon om zien. Er kwam genoeg jong volk dat heimelijk liet zien dat ze goesting hadden in Rozeken, maar Rozeken gaf er geenen eenen moed. Ge ziet van hier, ze had achterdenken; kinderen en zoo, hoe zou dat met haar afloopen, was zij daar wel een vrouwmensch voor? En van den anderen kant, alleen blijven zitten, dat is ook niet alles en ze was zij zoowel mensch als een ander. En toen kwam Verhoevens Jef, nen ouwe jongman, veertien jaar ouder dan Rozeken en van 't kerkfabriek. De Verhoeven's zijn al ze leven rijke boeren geweest. Jef woonde met twee zusters, ouder dan hij en ook jongedochters, op een kleine maar nieuwe en heel propere boerderij en in dien tijd was er voor de boeren nog hulp genoeg te krijgen; Jef werkte zich niet kapot maar zijn zusters wel, die waren meer van den ouden stempel en nogal beest. Ge verstaat subiet hoe Rozeken in heur eigen redeneerde terwijl Jef op zijnen semmeltoon meer tegen Celia bezig was dan tegen haar. Het was niet dat zij het hoog in had, niet geren kinderen zag of

verveerd was van te werken, maar ze dacht: ik moet mij wat ontzien, ik ben niet van de struischte. Celia was opgezet: Verhoeven's Jef wat denkt ge wel. Rozeken had maar een conditie, het was niet dat ze 't minste had tegen Jef's zusters, maar hij moest goed verstaan, als jong vrouwmensch daar zoo in huis komen, dat kon vanleven niet goed overeenkomen. Ah maar, dat was ook Jef zijn gedacht, ge moest niet peinzen, als hij 't een of 't ander regeleerde, dat hij iets vergat. Dat bestaat niet. Ze hadden zij in vrede de affaire gescheed, zijn zusters wisten wat haar toekwam en daarmee kunnen die voorts. En hij lachte eens om te beteekenen dat voorts kunnen het woord niet was, zij waren rijk, effenaf. En ze gingen zij nu op hunnen revenu leven wat meer in het dorp, we hebben daar vijf huizen staan neven een, ze kunnen kiezen. En hij lachte nog eens. Geld en vijf huizen en kunnen kiezen.

Rozeken trouwde met Verhoeven's Jef en in den eersten zouden de schoonzusters nog wat bij hen blijven totdat Rozeken het goed en wel gewoon was. Ja gewoon. Als dresseeren gewoon maken is, dan moest Rozeken het de eerste veertien dagen al zijn. Ze begonnen met haar Roos te noemen, dat is nu wel niks in zijn eigen, maar allee. De teilen, die hadden ze al ze leven in den kelder gezet, is 't niet waar Siska, is dat hier nu precies geen vreemd huis? De koffie die haalden ze met 't half pond, hebde gij een pond meegebracht? Maar als gij goesting hebt in een zjatteken kaffee vantijd, schenk u dat op zulle, ge moet dat niet vragen, ge moet naar ons niet zien, he Thansken? - Beginde gij nu maar te schuren, ons gewente is altijd geweest, 's zaterdags noenens alles geschuurd, he

Siska? 's Achternoens 't koper, wanneer gade gij nu 't koper doen, ai Siska ziet dat koper daar toch eens staan. Als ge zoo uw vaste gewendten hebt, ge kunt niet gelooven hoe vreemd dat uw eigen huis dan wordt, allee.

Ge zoudt ze sakkernon toch wel dikwijls een pees rond hun ooren gegeven hebben, maar wat doede gij als vreemd vrouwmensch alleen tegen zoo'n twee zeeptrienen, zoo twee taaie kwezels? Ze kloeg wel eens en schreeuwde tegen Jef. Die zei 't is belachelijk van daarvoor te schreeuwen, seffens zijn ze weg. Maar ze bleven zij, ze spraken zij niet van die vijf huizen. En als Rozeken dan den heelen dag gekweld en afgejakkerd was, had ze 's avonds dikwijls toch zoo geren van Jef een beetje vriendschap gehad, maar vriendschap zit in de Verhoeven's niet in, voor geenen cent. Wegens haar ziekte was Rozeken thuis wat vertroeteld geworden en een kind dat zoo zeven jaren aan een stuk ziek ligt en alleen met zijn gedachten, wordt van eigen toch zoo wat weeker van hart. Van ne gezonde zoude zeggen 't is flauw, maar dan zegde: 't kind is ziek en ge geeft er aan toe.

Rozeken kon het niet gewoon worden en den eersten keer, dat ze op nen zondag achternoen eens tot bij moeder ging, begon ze te schreeuwen omdat Celia vroeg: ‘en hoe is het met U, kind.’ Dat beetje vriendschap pakte haar zoo, dat ze schreeuwde en snikte en ze moest nog ferm van alles liegen om moeder te kunnen overtuigen dat ze kontent was. Nee, dat schreeuwen, ze wist niet hoe 't kwam, dat was maar van moeder eens terug te zien. Celia dacht in haar eigen: daar zal wel iets te doen zijn zeker. Dan weet een vrouwmensch immers meer van de zenuwe als anders.

Maar na een jaar was er nog niets te doen en Jef

werd alle dagen bitser. Dat kregen de twee kwezels gauw in de gaten, ze werden astranter tegen Rozeken en voor de minste stribbeling, als ze heelegans ongelijk hadden, gingen ze Jef listig afdreigen. Ze waren het beu, het was hier niets gedaan met dat eigenzinnige mensch dat niet wist wat werken was, voor u is 't het ergste Jef, gij zit ermee, wij gaan naar 't dorp wonen. Dan gaf Jef schoon woorden en Rozeken moest het uitzweeten, die kreeg ervan. Eerst werd Rozeken bitter van binnen. Ze was altijd van de godsvruchtigste geweest, maar bidden en troost zoeken bij den Lieven Heer en het Lievrouwken waar die drij semmelkwezels gedurig hunnen smoel van vol hadden, het ging haar niet. Hun dikke kerkboeken lagen op de schouw, ze had ze kunnen in de kwizenie steken. Ze zat in de kerk met heur gezicht in heur handen. Stillekens aan ging dat over, ze biechtte dat ze slecht peisde van heur familie, ze kwam het te boven en ze werd godvruchtiger dan vroeger. Bidden was al haren troost.

En eindelijk was er iets te doen. Ze was nu al een mensch van diep in de dertig, al mager en dor als een hout en Jef was al ne gezette mensch. Ze zei het hem; dat er iets te doen was. Hij zei: het is puur al wat laat, maar allee. Dat was alles, maar ze kon niet schreeuwen, ze lag in den donker te glimlachen. Een kindje koopen. Ze was er niet bang meer voor, zoo blij was ze.

Den eersten dag huilde ze, den tweeden dag kermde ze, den derden lag ze stil en stervend. Toen kwam het kindje, maar ze zag het niet, ze lag te sterven en daarbij was het geen kind, allee het was geenen mensch. Geen tien hebben het gezien, het had geen gezicht maar puur nen beestensmoel, het haar van zijnen kop begon aan zijn wenkbrauwen; beenen en

armen, dat trok op geen armen en beenen. We zullen er maar over zwijgen, het is om schots te worden. Ja ze moesten het haar toch eens in haar armen geven. Ze liet ne schreeuw, legde het op haar bed in haren arm en wierp er ne sjaal over, dat niemand het zag. Daar stak ze haren kop onder en zoo lag ze het snikkend maar te kussen. Het heeft twee maanden geleefd, als het dood was heeft Jef het haar met geweld moeten afpakken. Daarna lag ze nog vier maanden te bed. Ze was oud geworden en leelijk toen ze opstond, maar ze kwam toch zoetekens aan weer bij krachten en haar meidenleven herbegon. Als ze ne keer in ne schreeuw schoot, moest ze hooren dat het goed was, dat O.L. Heer zulke arme schepselkens haalde. Nooit, nooit, jamais, heeft Jef nog een woord over het kind gesproken. Als het geen schoon kind geweest was, het was toch het hunne en nu toch een engelken.

Ze was vandaag opgestaan. tien maanden later was ze alweer gelukkig. Nu was het ten minste een kindje, een mager dingsken, precies een gestroopt konijn, maar toch een kindje, toch haar Zjozefken. Als ze weer op was, zei Jef: houd U toch recht. Ga ik niet recht? vroeg ze, ze wist zelf niet dat ze vanzelf ne centimeter of tien voorover boog, maar ze kon wel recht gaan.

Zjozefken wou niet goed mee, het was maar een krezeken, maar allee ze mocht het toch maar houden, al was het allegedurig ziek. Maar op nen avond kreeg het de stuipen en razend van schrik dat ze 't zou verliezen, greep ze 't uit de wieg en ja. dat moet ge nu juist doen om een kind voor heel zijn leven ongelukkig te maken. Zjozefken hield er een lamme hand en nen hinkepoot van over.

Van dan af was 't gedaan met alles, het was daar

geen huisgewijs meer. Die Jef Verhoeven werd een rechte beest van ne mensch, waar geen huis meer mee te houden was. Er kwam geen derde kind meer en met zoo iets, met dien kreupele bleef hij zitten. Ge moet niet peinzen dat het daar alle dagen ruzie en geschreeuw was, nee nee, alles ging in stilte. Doodtreiteren. Die Jef, dat was zoo nen heimelijken droge menschenbeul geworden, die zijn vrouw zoowel stillekens lachend had kunnen kapot maken en in schellekens snijden, als dat hij haar liet leven. Die mankepoot, zei Jef, en als ze dan in den stal ging staan schreeuwen kwam hij daar kwansuis iets halen en hij zei: ge doet nog precies of dat 't mijn schuld was.

Het werd zoo naar en benauwd in dat huis dat de twee kwezels er vanzelf uittrokken, ze waren niet meer te houden, nee ze gingen, het was beter, ze wilden wat rust hebben en alle dagen naar de kerk gaan. Nu had Rozeken gewenscht dat ze bleven. voor hen hield Jef zich nog wat in en ze had schrik van met hem alleen te blijven.

De twee kwezels trokken het ginder niet lang in het dorp, ze stierven binnen de twee jaar en vermaakten alles aan de kerk. Houd u recht, zei Jef, met uw lamme lee, gij platte wis, hoe loopte daar. Ze ging zeker twintig centimeter voorover en heelemaal recht kon ze niet meer. Hij zou er eens den bezemsteel op leggen. ze zou dan wel recht springen, die luie lee. Als hij zoo iets niet kon zeggen was 't hem te veel zijnen mond tegen haar open te doen. Als de moor overziedde riep hij naar den stal: De moor. Dan moest Rozeken van onder de koe uit komen, het was hem te veel voor haar den moor af te zetten.

Rozeken was verduldig, kloeg niet meer, schreeuwde niet meer. Ze moest maar eens gestolen naar het

Lievrouwbeeldje zien, eigenlijk bad ze den geheelen dag. Ze droeg alles op voor haar kind, de geloovige zielkens, de menschen die dien dag stierven en vele andere intenties. En als ze Zjozefken maar mocht houden.

Maar Zjozefken begon te hoesten; hij was nu twaalf jaar. Jef viel ziek, de nieren. Geen vleesch, geen kaas, geen zout meer eten. Het was van kwaje wil. Hij slenterde nog twee jaar en half, toen stierf hij. Daar zat Rozeken nu met haar Zjozefken. Het kind hoestte en ging achteruit. Jef was er niet meer om haar toe te bijten houd u recht, ze kon het ook niet meer, haar ruggegraat was gevoelloos, ze ging in nen driehoek. Zjozefken was op zijn zeventien jaar toen hij stierf. Dat dapper Rozeken ging achter de kist naar de kerk, ze wou het laatste dat ze had zelf wegbrengen. Ze ging, het is zoo waar als ik hier zit, letterlijk in ne rechthoek, den kop niet hooger dan de beenen. Ze had niets te doen dan de armen te laten hangen. dan had ze geloopen als een dier. Zoo heeft Onze Lieve Heer toegelaten dat ze vernederd werd, tot den staat en den gang van de beesten. Ge hoort dikwijls genoeg preeken van Christus na te volgen, maar in mijnen kerkboek staat dat Christus kon zeggen: ik ben geene mensch meer maar ne worm. Mij dunkt dat niemand zoo van zijn eigen zou kunnen gezegd hebben dat ze daarin gelijk was aan onze lieven Heer. Ik was een schoon meisken en nu trek ik niet eens meer op een vrouwmensch.

Nog eenigte jaren heeft Rozeken geleefd. Jef heeft beschreven dat ze van alles het vruchtgebruik had, maar na haar dood moest alles aan zijn familie overgaan. Hij had niet eens aan zijn kind gedacht, precies of hij Rozeken zonder woorden nog na zijn dood

had willen zeggen: dien houde toch niet, uwen mankepoot. Ze zou geren haar getrouwde broers en zusters van alles toegestoken hebben, maar in consciense, dacht Rozeken, mag ik dat niet doen. Voor zwaar werk op 't veld liet ze zich helpen, al 't andere deed ze zelf. Zoo werkte ze voor wildvreemde menschen die ze maar half kende, maar ze spaarde uit haren mond en aan kleeragie om broers en zusters die veel kinderen hadden, iets te gunnen.

En dan mocht Rozeken ten langen leste sterven, zonder veel ziekte, eigenlijk van nen ijlen niet, heur martelie was vervuld. Tot haar lijk toe moest nog gebroken worden, maar dat dan tenminste zonder kwaje wil, ze moest in de kist kunnen. De schrijnwerker brak haren ruggegraat onder zijnen knie. Jaja, zoo gaat het met ne mensch. het doet zeer aan mijn hart, mijne moed schiet vol.

Maar als Rozeken met de twee engelen in den hemel kwam zou Sinte Pieter wel geschreeuwd hebben en de engelen riepen: ‘Een heilige’.

Leven van Zjeppen

Leven van Zjeppen

Zjeppen van Guskens zal ook wel vader en moeder gehad hebben gelijk alleman, dat is van eigen, maar zelf heeft hij daar toch nooit iets van geweten. In alle geval Guskens, waar hij grootgebracht is, waren zijn vader of moeder niet. Dat zaagt ge van verre. Die elf van Guskens waren allemaal groot en mager en zoo wat naar den bleeken kant, en Zjeppen was ne kort gestuikte, geen lutteur van een cirk die zoo een lijf had. Hij kreeg daar te Guskens pap en kletsen, als hij grooter was boterhammen en stampen, en daar wordt ge ne man van.

Hij ging naar school en Jozef Verlinden zei de zuster tegen hem. Het duurde lang eer hij dat gewoon was. Dikwijls bleef hij zitten spelen onder de bank, eenen in zijn billen nijpen of zoo, en als de zuster hem daarvoor om zijn ooren sloeg of met zijn haar trok, herinnerde hij zich dat ze al lang Jozef Verlinden geroepen had. Hij had gedacht dat het op nen anderen was.

Daarna mocht hij opgaan, hij kwam in de jongensschool en precies of het afgesproken was zei de meester ook Jozef Verlinden tegen hem. Dat verwonderde hem fel en hij vroeg nog in de klas aan een van zijn pleegbroers hoe hij heette. Die zei: Alfons van Praet. Tegen mij zeggen ze Jozef Ver-

linden. zei Zjeppen. En hij was toch ook een van Guskens. Op nen noen zei hij dat nog eens thuis aan tafel, dat ze tegen hem Jozef Verlinden zegden. Gusken antwoordde: Wat zouden ze tegen u anders zeggen, dikkop. Daarmee was het uitgemaakt, hij zat er toch ook niets mee in.

Dien dikken kop, daar was niets in te krijgen. Geen catechismus, geen gewijde geschiedenis, geen rekenen, niets. Iets van buiten leeren, ze hadden hem mogen doodslaan, hij kon het niet. Want hoe die Zjeppen van leven zijn eerste communie heeft mogen doen, daar verstaat ge u niet uit. Catechismus, ons kat kan er meer van. Ze zullen zeker compassie gehad hebben met hem, 't was op verre na geen contrare joeng.

En sterk dat die Zjeppen was. Voor geen tien man ging die loopen, en die moesten alle tien van hem afblijven. Als hij eenen in zijn pooten pakte dan wist ge aan wat prijs. Hij kon u even goed over ne muur smijten als tegen den grond slaan. Nog een geluk dat hij het niet deed, hij vocht altijd voor zijn plezier. Hij was maar kontent als ze hem plaagden. Dan stond hij daar dom te glimlachen, pakte al eens eenen stommelings bij den arm en neep hem dat hij in zijn broek zou gedaan hebben. Meeklappen over iets kon hij niet, hij wist niets, hij was te stom om zijnen mond open te doen. Als hij maar zijn force kon uitwerken was hij kontent.

Gaaft ge hem een koord, dan trok hij ze kapot, zoo maar, om geweld te doen. Hij trok de pin uit nen dop met zijn hand, of als dat niet ging met zijn tanden, en ge weet hoe vast zoo'n pin kan zitten. Als hij te vroeg aan de school was en de meester was er nog niet, trok hij de ijzeren staven van het poortje scheef. Als de rij uiteen ging liet hij eenen

op zijnen rug kruipen en dien droeg hij zoo een half uur ver naar huis. Dat was zijn plezier.

Zoo gauw hij thuis bleef voerde hij al de kruiwagens kapot, hij heeft daar stampen genoeg voor gekregen, maar niets aan te doen. Hij laadde altijd zoo zwaar dat de kruiwagen van alle kanten kraakte als hij hem oppakte; voor nen anderen mensch geen kwestie van hem maar op te heffen. En zoo reed Zjeppen over een zandstraat en door den modder. Sprak hem iemand aan dan bleef hij staan maar zette de kruiwagen niet neer. Zet dien kruiwagen neer, onnoozele troeten. En als ze dat zeiden had hij maar eerst plezier en lachte dom. Hij was een jaar of achttien, toen er eens een geladen kar in de slijkstraat bleef steken. Zjeppen zette er zijn schouder onder, ju riep Zjeppen en het paard kon voort.

Naar de meisjes zag hij niet om. Die plaagden hem wel gaarne, 's zondags als ze met een rij bijeen over de straat paradeerden. Zjeppen, wilde met mij gaan dansen, met mij, met mij, Zjeppen? Weg. zei Zjeppen, wat zit ik met u in. Zitte met mij niks in, Zjeppen? Nee zeg ik u. Met mij ook niet, Zjeppen? En met mij ook niet? Ik zit met niemand niks in, zei Zjeppen. En hij pakte er al eens een met den arm en neep, dat ze huilde. Dan scholden ze op hem, ze maakten hem uit voor een groote loempe beest en dan grinnikte hij dom en vergenoegd.

Bij den troep heeft Zjeppen het er kunnen voor doen. Ne jongen van 't dorp die in zijn kompagnie was, zei dat hij ginder veel afzag, hij is te stoem, hij verstaat niks en hij kan geen bakkes fransch. En ze hadden daar zoo een jong officierken, een waalsch stoefferken en nen echten treiter. Die sloeg en stampte Zjeppen, waar hij hem gevuiten kon. Ne keer had hij hem apaart gepakt en hem zeker drij

kwartier lang voor hem uit over en weer doen marcheeren en telkens hij langs hem passeerde kreeg hij een klets in zijn volle gezicht. Dat had zoo al drij kwartier geduurd, Zjeppen was zoo dul als ne stier met ne ring in zijnen neus dien ze altijd maar op zijn muil slaan. Opeens pakte hij dat snotterke vast, stak hem boven zijnen kop, dedju, brieschte Zjeppen en smeet het kadeeken razig tegen den grond. Nog wel dat 't zand was, maar hij bleef toch nen tijd liggen. Zoo had hij geen occasie om zijnen revolver te pakken, maar had hij dat geriskeerd, dan had Zjeppen hem zeker kapot gemaakt. Want die mannen, die zoo maar alle tien jaar eens kwaad worden, past daar voor op.

Ze zeggen dat de burgemeester toen nog voor Zjeppen gesproken heeft. Dat was een brouwer en te Guskens tapten ze bier van hem. In alle geval hij was rap los. En ze zullen ginder ook wel gezien hebben dat 't geen goeie slimme was.

Zjeppen was nu van den troep af, hij ging bij de boeren werken. Zoo ne knecht dat bestaat nu niet meer, dat was niets dan werken en eten. Vriendschap zat er niet aan, klappen deed hij niet. Zjeppen doe dat en dat, en dan bromde hij eens, dat was zijnen ja en hij deed het. Het zwaarste werk liefst, te licht kon het zijn, maar te veel of te zwaar nooit. Geld tellen kon hij wel niet. De boer van Koevoetmolen vroeg hem zaterdags: Zjeppen, hoeveel hebde gij nu verdiend joeng? Da's eender, zei Zjeppen, geef het maar aan ons mannen. En Marie van Guskens, zijn pleegmoeder, was daar maar goed mee, het kwam zoetekens binnen. Vijf centen voor een pint na de hoogmis, meer pree moest Zjeppen niet hebben. En voor de rest goed zijnen buik vol. 's Morgens zooveel boterhammen als ze hem gaven, zeker een

heel brood van nen halve frank. 's Noenens twee tellooren soep, dan een telloor patatten met nen toren omhoog en daar twee lappen spek tegen geflankeerd. Daarna laadde hij zijn telloor nog eens met nen toren, maar dan zonder spek natuurlijk, dat gaf de boer niet. 's Namiddags en 's avonds zooveel als er was. Hij vroeg nooit iets maar liet nooit iets liggen, de tafel maakte hij leeg. Was het ergens te schraal, dan bleef hij er weg. 't Is voor het eten, zei hij tegen Marie.

Marie gaf daar niet veel om, zij zorgde, dat Zjeppen goed verdiende, zij vroeg opslag; die kende haar profijt. Maar toen zij en Gusken dood waren, bleef Zjeppen ook daar weg en verhuurde zich voor goed bij den grootsten boer van het dorp en die was er blij mee. Van loon werd niet gesproken. Zjeppen, hoeveel is 't joeng? Schrijf het op een boeksken, zei Zjeppen. De boer gaf hem alle zondagen ne frank en daar kreeg Zjeppen nog altijd veel geld op terug als hij zijn pint dronk. Verder kreeg hij blokken en kleeren en eten. Hij was er graag: er waren zes knechten en drie meiden om te zien hoe sterk hij was. Zoo diende hij den boer twintig jaar, hij was er nu vijftig en er kwam sleet in Zjeppen. Maar op ne keer brak er een koe los, die wild geworden was en niemand dierf den stal in. Zjeppen ging binnen en hij pakte ze met haar horens. Ze liep met hem tot tegen den muur en daar wou ze hem zeker pletteren. Dedju, brieschte Zjeppen, den tweeden keer van zijn leven, gij snotneus. En zoo hield hij ze staan dat ze haren kop niet meer kon roeren. Allee, riep hij, bindt ze. En ze bonden ze.

Dat was zijn laatste force. In den herfst kreeg hij schrikkelijke pijnen in den buik, maar te bed blijven, allee, allee. Op nen avond onder 't eten

lachte een meid met hem dat hij zoo'n leelijke gezichten trok. Het was van de pijn. Hij zei niets. Maar na 't gebed stond hij op en zei: nu moet ik mij leggen. Hij legde zich op de bank en zijn beenen kwamen omhoog tot tegen zijnen buik. Ze liepen om den onderpastoor, droegen hem naar bed, hij biechtte dat hij bijkans nen officier kapot gemaakt had en bijna alle dagen een klontje suiker uit de kas gehaald en de boterhammen, die er in lagen, hij kreeg de H. Olie en toen was het opeens of hij iets niet kon opheffen. Hij gaf zijn volle geweld en twee engelen achter hem spraken: Dat kunde gij toch niet opheffen, Zjeppen. Niet kunnen? zei Zjeppen, keek om en zag dat het engelen waren en dat zijn geweldig lijf daar lag met zijnen buik vol breuken. Kom met ons mee, Zjeppen, zeiden ze, de slimste zijn nog niet altijd de beste. Als ge maar braaf zijt, zeiden ze, en dat zijde gij.

Zjeppen moest eens lachen en ging mee naar den hemel.

Die van Cuypers

Die van Cuypers

Den ouden Cuypers hebben wij al ze leven zien uit de vroegmis komen met witte holle blokken en ne kiel aan. En met een faas op, die stond altijd op een oor. Ja die oude Cuypers, zou dat niet de leste geweest zijn die met een faas geloopen heeft? Daar zat ne kurieuzen aard in. Aan zijnen klap te hooren als hij zat was, zoude gezegd hebben dat hij puur van wat meer voortskwam, allee van groot volk. Ik zag mijn grootvader uitrijden met een koets met twee peerden, zei Zevus, maar hoe koste 'k ik peinzen, zoo ne kleine snotneus, dat dat de leste Cuypers was die in een koets zou zitten? En wat daar dan tusschen gekomen is, vraagt nu maar op, daar weet ik niks van, joeng, zuiver niks. Hij dronk eens aan zijn glas, veegde zijnen mond af met den rug van zijn hand, stak er zijn pijpke weer in en zei nog eens, zoo nevens zijnen pijpesteel weg: zuiver niks. En zweeg.

Als jonkman was Zevus meutteslijper, hij en zijn broer Bernaat, twee plezante sterke kerels, maar ge moest er voor oppassen: voor nen niet kwaad en vechters eerste klas. Zevus trouwde hier in een kleine boerenaffaire; Bernaat is niet getrouwd geraakt. Hij is niet van de baan af geweest, dat was nog nen beestenkoopman van den ouden stempel: altijd zat. Hij is al lang dood, zoo maar daarhenen gestuikt en

gestorven ieverans onderweg, kapotgedronken.

Te Cuypers, bij Zevus dan, waren ze genelven aan tafel, negen ferme kinderen, zes jongens en drij meiskens, allemaal om ter prontst. De oudste was nog de schoonste, Marie. Marie van Zevus Cuypers in heuren tijd, daar werd van geklapt, die was bekend in heel den omtrek als het schoonste meisken dat hier ieverans liep. En een braaf meisken daarbij, want Zevus hield zijn kinderen kort, zulle.

Marie was twee en twintig jaar, Zevus had er het jong volk afgehouden geijk vliegen van een vlaai en er waren pertang goei jongens voor gekomen.

En toen kwam er, ik moet niet zeggen ne joeng maar nen heer. Een met moustache die precies met schoenblink bestreken en gekruld was, en oogen waar ge bang van zoudt geweest zijn. Hij kwam bij den beenhouwer in den kost en zei dat hij een duitsch officier was, uit het leger gegaan om een groote kiekenkweekerij te beginnen en hij kwam nu hier den kweek leeren. Maar ge zaagt seffens dat het ieverans ne rijke luierik met grillen moest zijn, want leeren kiekens kweeken deed hij zoo goed als niet. Hij was den heelen dag op waggel en principaal naar de kanten van Liezele en Bornhem, waar ze in dien tijd die fameuze forten rond Antwerpen aan 't maken waren, ge weet wel, die forten die niet in te nemen waren.

En die kwam dan voor Marie, fruilijn, zeide hij. Hij was groot en schoon en serieus, en de manieren van die vent! Zevus zag het en zei dat het moest gedaan zijn. Marie vroeg wat er moest gedaan zijn en Zevus stoof op: den eersten keer dat hij haar nog tegen dien Duitsch zag staan klappen zou hij met het kruizeel afkomen en haar overtrekken tot ze weer binnen was. Riskeer het nu nog eenen keer.

Zij riskeerde het nog, maar dan in den donkeren als Zevus het niet kon zien.

Den Duitsch zei dat hij met haar wilde trouwen en ze antwoordde voor den duzendsten keer dat het niet mogelijk was. Hij liet portretten en brieven zien, zijn familie, zijn villa, alles, en als ze 't niet geloofde, dat ze dan maar eens ééns meekwam, zij met haar moeder, hij betaalde de reis. En dan zouden ze zien, dat hij geen bedrieger was en dat hij het meende.

Eindelijk had Marie den moed het thuis te vragen. Zevus overviel haar met een groot en razend geweld. Hij sloeg haar van hier naar ginder en zijn vrouw die er tusschen sprong erbij. Ik zal ze nog liever kapot maken, brieschte Zevus, dat schandaal.

's Anderdaags was het schandaal weg en den Duitsch ook. Zoo hebde er in een dorp altijd hier en daar eenigte die precies losgetrokken worden en in de wereld geworpen zonder standvastigheid. Het zijn van den bijlange altijd de slechtste niet, maar ze varen het slechtst en ik kan niet uitstaan dat er kwaad over gezegd wordt. En lacht er niet mee.

Maar ze lachten er wel mee en Zevus kropte het op, geen gebenedijd woord meer over zijn eigen dochter. De moeder kromp wat ineen, ze ging wat gebogen en liep heele dagen stil te schreeuwen, maar buiten op straat zaagde er niets van. En ze hadden altijd gezegd: Marie van Cuypers of Cuyper's Marie, maar nu zeiden ze: die van Cuypers. Meer niet.

Zjang van Trezes had die van Cuypers gezien, ze was nu al twee jaar thuis weg, te Luik. Zjang lag te Luik in de kazernen en op nen achternoen was hij ze tegengekomen in de stad. Hij liep er boef op, godver ik verschoot, zei Zjang. Maar 't was een madame geworden, zulle, ge moest ze eens zien als

ze zoo opgekleed is, zoo loopen er zelfs in de stad niet veel.

Zjang, wat zei ze, joeng? Ja wat kon hij al veel zeggen en ze was zij zelf ook bestaan geweest, dat ziede van hier, maar ze had geen woord over haren thuis gezegd, ze had maar gevraagd waar hij lag, hoe lang hij nog moest dienen en ge zult wel blij zijn zeker, zei ze, van weer naar huis te kunnen gaan? Zjang had gevraagd: woonde gij misschien hier in Luik? En ja ze woonde hier en het was hier goed, ze had niet te klagen.

Kort daarop werd het oorlog. Twee van Zevus Cuypers' jongens waren uitgetrouwd in andere parochies, waar ze alle twee in koe- en rundbeesten deden en Zevus vluchtte met zijn vrouw en de zes andere kinderen naar Axel in Zeeland. Vandaar zagen ze Antwerpen branden en op veertien dagen werd de moeder mager en oud van te schreeuwen en op Marie te peinzen. Er kwam nog altijd volk toe, maar er ging ook al volk terug en Zevus hoorde zeggen dat de Duitschers niets misdeden en dat Marie thuis gekomen was. Zevus sprak over Marie niet maar hij zei: morgen gaan we naar huis. Ze bezagen hem allemaal en hij zag wat kwaad van de werk. Als 't er dan zoo moet gaan, zei Zevus, dat ze ons dan allemaal kapot schieten, maar naar huis gaan we.

Ze gingen, ze vonden de deur opengebroken en op den boomgaard een mijt opgebrand, maar Zevus vond Marie niet en hij sprak er geen woord over.

Er kwam groote armoe, het duurde te lang. Ge zaagt het aan de bleeke magere brusseleers, die tot hier kwamen om een zaksken patatten en een kloempeken boter. Geheel Brussel moest kreveeren als het nog twee jaar duurde, het begon op den

buiten al hard genoeg te nijpen, wat moet het dan in de stad geweest zijn.

Maar de beenhouwers verdienden geld gelijk slijk he. De oudste broer van Marie, Cuypers Fonske, had te Boom bij zijn affaire ook een beenhouwerij opengedaan en dat marcheerde gelijk een klets. Er waren dagen dat hij vijftien, twintig beesten leverde zonder te rekenen wat hij zelf uitsloeg en in den winkel kilo per kilo verkocht. Fonske liet nog twee broers en een van zijn zusters overkomen om in den winkel en in huis te werken en als ze 's avonds goed en wel bijeen zaten in de keuken, met dikke sergies voor de vensters, zat Fons te stoefen, maar viel ineens stil en zuchtte: maar ons Marie he joengens, ons Marie. En daarmee zaten ze te zwijgen en in hun weelde arm. Godver als ik wist waar ze zit, ze zou ver mogen zitten, maar ik haalde ze terug. En op zekeren dag schoot Fonsken in een kwaad en woest heimwee naar de statie en reed met den duitschen trein naar Luik. Hij kwam natuurlijk zonder iets terug, gaat eens een Marie Cuypers zoeken in een stad gelijk Luik; en geen bakkes Fransch kennen.

Nen andere vond Marie. Hij kwam in den winkel en zei: Madam, wilde es vragen dat Fonsken eens tot bij ons komt, ik heb nieuws voor hem.

Hij zei het stillekens tegen Fonsken en Fonsken kwam naar huis als ze al allemaal sliepen. Fonsken haalde drij flesschen wijn op en zat zich alleen in den nacht zat te drinken. 's Anderdaags ging hij naar Brussel zijn zuster halen, daar was ze nu.

Ze wou eerst niet meekomen, ze wou nog haren kop omhoog steken en bitter stoefen met haar slechtheid, maar als dat over was begon ze te schreeuwen, haar schoone kop lag neven den porto van Fonsken, zwart op het witte tafelblad. Zwart,

wit en rood, de duitsche vlag. Fonsken was zot van fierheid en geluk, hij had ze gered en hij deed zijnen jas open omdentwil van de gouden horlogeketting, ze moest niet peinzen dat 't nog allemaal Zevus Cuypers was, 't was wat anders. Nu heb ik goesting, zei Fonsken, in ne straffen diner, veel en goed, en in 't leste jaar van den oorlog ging hij te Brussel in een hotel met Marie nen diner opeten van drij sposes voor God weet hoeveel marken. Maar hij zag op niks. Slacht het gemeste kalf, haalt het beste kleed, dacht Fonsken als hij wat pinten ophad. Ge zijt mijn zuster, en omdat ge mijn zuster zijt, zulde 't goed hebben. Al dat er geweest is, dat is vergeten.

Marie was nog niet goed te Boom of ze lag ziek van de griep. Ze was zoo mager en flauw en hoestte wat, ze hadden er geen van allen goei oog in en op nen avond zei Fonsken: moest ze nu sterven, dan sterft ze toch thuis en we weten dat ze haren oppas gehad heeft. Marie vroeg om moeder eens te zien en Fonske: neen, dat moeder hier niet binnenkwam zonder vader. Ze weende en zei dat ze voor vader schrik had.

Maar waarom? Zevus was nog makker dan Marianneken als hij bij het bed stond; die kon tenminste nog iets zeggen of doen en hij stond daar gelijk nen onnoozele, maar ge zaagt zijn broek sidderen. Ze stonden allemaal rond het bed, het geluk was te groot en Marianneke trok de sprei recht en schikte het kopkussen wat op, ze moest kunnen zorgen. Wilde geen tas melk, Marie, vroeg ze. De anderen moesten voor en na naar beneden in den winkel of de slachterij en opeens waren ze daar maar gedrijen meer en Zevus was al wel en goed aan 't vertellen. Ze komen zij bij mij, ne veldwebel en ne simpele soldaat. Kartoffels, zeit de veldwebel.

we mutte kartoffels habe. Ik zeg tegen hem, meneer de veldwebel zeg ik, dat is allemaal goed en wel, zeg ik, maar moeten wij niet te fressen haben? Ik zeg, kartoffels voor uw volk dat ginder op ons jongens ligt te schieten, ik wou dat mijne leste kartoffel op 't veld rot wier, zeg ik. Marie lag te luisteren naar de stem van den strengen rechtvaardige. Ze hoorde hem weer gelijk vroeger. Maar nu was hij oud geworden, wat naief en hij zaagde gezapig.

Ze genas. Ze kwam op en hielp in de keuken. Ze ging 's zondags mee naar de mis. Het werd wapenstilstand en het volk smeet Fonskens schoone vitrienen kapot. Fonske liet er nieuwe inzetten en gedaan was het. Hij sloeg op zijnen portemonee.

Er was ne gendarm uit den oorlog teruggekomen, zijn vrouw woonde met nen anderen waarvan ze al twee kinderen had. Hij lag in Brussel, maar alle zondagen kwam hij naar huis bij zijn moeder. Op een twee drij had hij kennis met Marie. het was ineens zoo en ze wisten niet hoe 't gekomen was, precies of ze naar malkanderen gedreven werden. Het ging allemaal rap en zonder woorden, 't is juist of elke mensch zijn lot heeft, doet er maar iets tegen. Opeens zei Marie, dat ze wegging, naar Brussel en ze zagen haar of den gendarm niet meer.

En ze zeiden: die van Cuypers is weeral opgesteken, nu met ne gendarm. En dat Onze Lieve Heer dat toch moet straffen. Fonske deed zijn hand van haar af, ze zou voor zijn voeten mogen kreveeren, hij zou zich nog niet bukken. 't Schandaal.

Marie woonde te Brussel en ze kreeg kind op kind. Er waren kiekenpoeliers en meiden genoeg die haar wisten wonen en dikwijls zagen. Ze vertelden dat Marie van haren vent zooveel slagen kreeg en

geheel de parochie zei daar hebde 't spelleken al, ze heeft het verdiend, de slet.

Ze verdiende nog niet eens dat. Nen nest waar ze met haar platte kinderen kon wonen, gestampt en geslagen, was nog te veel. De vent die met het wijf van den gendarm woonde verongelukte te Vilvoorden in de statie, gepletterd tusschen twee wagons van ne marchandise die aan 't manoeuvreeren was. De moeder van den gendarm leefde nog, die smeekte haren Frans van weer bij zijn vrouw te komen, dan zou ze gerust sterven en Frans was blij genoeg dat dat hij van die van Cuypers af was. Die van Cuypers bleef in Brussel alleen zitten met haar drij kleine dutskens.

Wat doet die van Cuypers nu? Ja, wat zou ze al veel doen? Kunde gij uitgaan als werkvrouw met drij klein kadeeën op uwen rug, die nog kakken en pissen? En kunde gij daarmee naar uw familie gaan of naar uwen thuis, Zevus Cuypers had ze liever alle vier den kop ingeslagen; de drij sukkeleerkens och arme konden er ook niets aan doen, maar wat wilt dat zeggen, dacht Zevus.

Ewel wat deed die van Cuypers dan? Ze moest toch te eten hebben voor de kadeekens. Ge vraagt daar nog al iets. Rapietens' Jan was ze tegen gekomen vol verf en poeier. Marie, had hij gezegd. ge zijt begot zeker in de meelkist gevallen? Ze had heel haren smoel vol gesmeerd, zoo'n ouw doos. Jan speekte waar hij stond, heel de parochie walgde van die van Cuypers.

Zevus en Marianneken stierven op een jaar tijds en tusschen die twee in stierf de vrouw van Rapietens' Jan en Jan bleef zitten met zeven kinderen. Jan was zoo een specie van suikerbakker, hij voerde zijn bollen en bezen zelf uit naar den omtrek. Het

ongeluk wou dat zijn oudste ook nog ne jongen was, een meisje zou nog iets kunnen doen hebben in 't huishouden. Het tweede oudste, een meisje, was maar tien jaar.

Als Jan overlegd had, dat hij toch niet altijd kon thuisblijven en zijn affaire laten staan en dat er geen vrouw van wat tref zou te vinden zijn voor hem, speekte hij niet meer naar die van Cuypers. Hij ging heimelijk al eens naar Brussel. Ze zagen hem naar den tram gaan. Jan is zoo opgekleed, zeiden ze, zou hij iets weten zitten? Alles kwam uit toen de pastoor in de hoogmis afriep: Verlangen te treden in den huwelijken staat Jan Baptist Rapiet van deze parochie en Maria Serafina Cuypers van Brussel, eerste roep. Ze konden hun ooren niet gelooven, ze zaten stom en verslagen, nog wel dat Zevus dood was. Ze gruwelden allemaal van die viezigheid en Jan, hebde gij wel een meelkist, joeng?

En ge ziet van hier, hoe kon dat goed gaan. Jan Rapietens' kinderen hoorden de menschen klappen en ze deden geenen slag voor hun nieuwe moeder. Ze sloegen hun drie nieuwe broerkens en als Marie riep: wilde dat kind gerust laten, gij kinderentoekker, antwoordde de oudste: en gij, wat voor een zijde gij? Het was er geen leven en als Jan thuis kwam deed hij met zijn zeven. In 't begin bleef het bij woorden, stillekens aan werden het slagen en stampen. Wil ik het nu maar rap afvertellen, iedereen kan eens misstampen, ge weet altijd niet wat ge raakt. Op nen avond in 't halfdonker was 't heelegans mis gestampt, die van Cuypers kreeg ne misval en ze lag er. Ze viel de deur toe en huilde dat er uw bloed van stolde.

Het is de leste waar ik u van vertel, den afval, den uitschot van de parochie, ge trekt misschien

uwen neus op. Ge leest zeker liever uwen feuilleton in de gazet of nen boek over 't schoon weer, doet uw oogen toe voor 't geen dat voor uwen neus gebeurt, en compassie hebde niet. Ge zult zeggen: hij gaat ze nog voorspreken. Ik spreek ze niet voor, ik maak geenen tralala, ik zeg het zoo simpel als het is, maar ge kunt toch niet beletten zeker dat ik ook over die van Cuypers zit te schrijven met ne krop in de keel en bevend.

Als ze twee dagen gehuild en gekermd had mocht ze dan eindelijk verlost worden en sterven. En de twee engelen verschenen rond haar bloedig bed, ze schudden den kop en zeiden: Marie, Marie, gij die van zoo'n brave menschen afkomt. Maar ze kon niet antwoorden van het eeuwig snikken.